

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előzetési díj:

Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),

R1151-ut 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Köztelek-estély.

Az országos magyar gazdasági egyesület jövő évi január hó 4-én azaz csütörtökön este 8 órakor az István főherceg-szálló külön helyiségeiben tartja első estélyét.

Olvasó-terem.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megnyitotta tagjai számára a Köztelek épületében elhelyezett olvasó-teremt, evvel alkalmat nyújtva a fővárosban időző tagjainak a bel- és külföldi szakirodalom tanulmányozására.

Az olvasó-terem vasárnap kivételével, a hét minden napjának délutánján, 3—6 óráig minden egyesületi tag, gazdasági akadémiai, gazd. tanintézeti, állatorvosi akadémiai tanár és földmívelési miniszteri tisztviselő számára nyitva áll.

Igazgató.

A mezőgazdasági répaszeszgyártás jövője.

Ö A répalében a sörélesztő igen jól tenyészik, mivel a répában organikus savak és az élesztőgomba megélhetésére kivántató tápanyagok elégséges mennyiségben vannak. Szeszgyártási célra tehát föltötte alkalmas anyag a répa: a cukor készen van benne, habár nem is erjedésre képesen, de ez költség nélkül, az élesztő invertinje által átalakítható; el-esnek ezenkívül a drága czeferézó és cukrosító berendezések, a maláta, az élesztőkészítés, mivel e célra jól használható a sörgyárosok olcsó élesztője vagy a közönséges préselt pék-élesztő is. Mindezek dacára a répaszeszgyártás

nem terjed, sőt hanyatlóban van és a cukorgyárak vonják magukhoz a nyersanyagot.

Ennek oka első sorban az 1888. évi új szeszadótörvény, mely megakadályozza a répalé gyors kierjedésének előnyét felhasználni. Az előbbi erjedő ürtartalom után való adózási rendszernél a répacukrot sokkal hamarabb lehetett szeszszé változtatni, mint egyéb anyagokból nyert cukrot, így a termelési költség és adó jelentékenyen kevesebb volt; most azonban, hogy a termelt szesz után fizetik az adót, mindenki iparkodik jól és nem gyorsan erjeszteni s így, habár nemzetgazdaságilag mindenesetre helyes mederbe tereltetett az üzem, a gazdasági répaszeszgyártás jövedelmezősége csökkent.

Szemben ezzel az új cukoradótörvény szárnyai alatt a cukorgyárak is örvedetesen szaporodnak s a répáért annyit fizethetnek, a mennyit jelen viszonyok között, szeszszé földolgozva, nehezen lehet elérni. Nézzük, mennyibe kerül a szeszgyártás?

1 mm. répából, cukortartalma szerint 4½—7 liter alkoholt nyerhetünk. Ha átlagosan 5½ fél litert veszünk fel, úgy ezen 1 mm. répa feldolgozási költsége egy 7 hl. napi előállításra berendezett gyárban a következő:

Tüzelő anyag . . .	8.96 kr
sörélesztő	2.42 „
gépölaj, világítás . . .	1.10 „
munkások, fogatok . . .	6.87 „
kénsav	1.37 „
vegyes apróságok . . .	0.82 „
gyár leírása, kopás, biztosítás	13.30 „
összes kiadás	35.84 kr

Bevétel pedig 5½ hliterfok szeszér á 15 kr = 82.50 k
adóleengedés literenként 3 kr
(mgazd. szeszgyárak jutalma) = 16.50 „
összes bevétel 99.00 kr
Levonva a kiadást 35.84 „
Marad 1 q répa értékesítésére 63.16 kr

A cukorgyár a répáért ennél mindenütt többet fizet s így ezen 5½ hl-es szesznyeremény és 15 frtos szeszár mellett, ha a körülmények a répa eladását megengedik, szeszszé feldolgozása szóba sem jöhet. még ha tekintetbe vesszük azt is, hogy a cukorgyár nem ad vissza csak 40—55% törkölyt, míg a szeszgyártásnál az egész répatörköly, mint takarmány rendelkezésünkre visszamarad.

De illuzórius azon nézet is, hogy a szeszgyár répatörkölye jobb, mint a cukorgyáré; mert igaz, hogy cukorgyártásnál a répa kilugzása tiszta vízzel, a szeszgyártásnál pedig szaturálttal történik, mely már többször átfutván a répaszeleteken, bizonyos mértékben telítve van, a cukoranyag kivételével, tápanyagokkal s így a friss szeletekből csak a cukrot oldja ki, csak hogy a szaturált víz vagy moslék is csak igen hig oldatban tartalmazza a protein és egyéb tápanyagokat, másrészt, mivel tiszta moslékkel az erjedés menete érdekében nem is lehet dolgozni, ezt még legalább 60—70% vízzel kell keverni, tehát a telített állapottól még oly távol van, hogy, tekintve magas kénsavtartalmát is, oídóképességét a nem cukoranyagokkal szemben, még elég erősen érvényesíti. Külömben a vegyelemzések is kevés különbséget mutatnak: Briem szerint 1 mm. szeszgyári répatörkölyben, melyből a víz kipréseltetett, volt 1.71% nyers protein; míg Wolff szerint a cukorgyárban 1.56%.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utcza 31, Váci-körut sarok.

M. kir. államvasutak gépgyárának „Szövetkezeti képviselősége“ mezőgazdasági gépekre.

Tisztelt tagjainak figyelmébe ajánlja hogy:

Malom és egyéb ipari hengerkazános lokomobilok, továbbá a legújabb gőz-kukoricza-morzsolók a legolcsóbban a célokra alkalmas „Szövetkezeti képviselőség“-nél, Alkotmány-utcza 31. sz.

szerkezeti
szerezhetők be.

Adriance Platt & Comp. newyorki gyáros „kizárólagos képviselősége“ arató- és kaszáló-gépekre.

Mai számunk 16 oldalra terjed.

Vegyük már most a maximumot: 7 liter szesznyereményt és 18 frtos szeszárát: akkor egy q répát 1.13 frttal értékesítünk, a mit már cukorgyártól nem kaphatunk meg. Tehát e két tételtől függ a szeszszé dolgozás rentabilitása. A cukorgyárak még nálunk mindenütt csak suly szerint fizetnek, tekintet nélkül a cukortartalomra, hát ha igen jó a répa és a szesz ára magas, úgy cukorgyár közelében is kifizetheti magát a szeszgyártás, míg ellenkező esetben a répát cukorgyárnak eladni nagyobb haszonnal jár, föltéve, hogy a répa jól megterem és eladása a szállítási ut rövidege miatt jövedelmező.

Kérdés továbbá, hogy répából vagy keményítőtartalmu anyagokból fizeti-e ki magát jobban a szeszgyártás?

Egy adott területről, a hol a répa jól megterem, sokkal több cukoranyagot lehet előállítani répában, mint bármely más anyagban; a meglévő cukormennyiség pedig majdnem egyenlő arányban alakul át szeszszé. Ha a répa természetese többe is kerül, ezen költség-többlet más gazdasági természetűekre is kihatással lesz és az egész üzemet kedvezően befolyásolja. De tekintve az oleőbb gyári berendezést s ezzel az oleőbb földmunkát is, a répaszeszgyár ily helyeken egyéb szeszgyárakkal szemben az új szeszadótörvény mellett is, előnnyel versenyezhet.

A répa szeszgyári célra való természetesenél a tisztasági fokra nem kell tekinteni, sőt nagyobb takarmánymennyiség elérése céljából kisebb cukortartalmu, de nagyobb tömegű répaféleségeket választhatunk s friss trágyába vethetjük. A szeszgyáros törekvése lehet egy holdon minél nagyobb cukormennyiséget produkálni, tekintet nélkül a nem cukoranyagok mennyiségére, míg ez a cukoranyagok mennyiségére, míg ez a cukorgyártás érdekeinek nem felel meg, mert itt kívánatos, hogy a nem cukoranyagokból minél kisebb mennyiségű legyen.

Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a tengeri és tengerivel kevert burgonya szeszgyár mellékterméke: a moslék többlet erő takarmány, mint a törköly, mert több benne protein és zsír; de azzal is számolnunk kell, hogy a moslékot azonnal fel kell etetnünk, miután pedig a gazdasági szeszgyár üzeme maximum 8 hónapra terjedhet, a többi 4 hónapon át takarmány nélkül marad, a mi, mint a praxisban érezzük, nagy kalamitásokat okoz.

Ezzel szemben a répatörköly jól eltartható s 8 hónapon át meg lehet takarítani az egész évré, illetőleg a 4 hónapra való takarmányt, midőn a gyár nem dolgozik.

A répaszeszgyártás árnyékoldala, hogy a répaszeszgyárnak is van moslékja, melyet feletetni nem lehet.

Minden okszerű gazdának törekvése ugyanis, hogy gazdasági terményeiben, melyek földjének alkotórészét képezik, csak azon anyagokat adja el, melyek

nem fontos növényi tápanyagok, vagy a melyek talajban pótlásra nem szorulnak. Ebben rejlik épen a mezőg. szeszgyárak, a malomipar gazdasági fontossága. A mennyiben ez kivihetetlen, (pl. eladott állatok, gabona) az így előálló veszteséget megfelelő abraktakarmány vagy műtrágya vásárlásával kell kiegyenlíteni, hogy a talajerő folytonos egyensúlyban tartassék.

A tengeriszeszgyárból eladásra kerül a keményítőtől készült szesz, mi által a talaj egy grammal sem lesz szegényebb, a növények táplálására fontos ásványi anyagok ellenben a moslékban feletetve, trágya alakjában a földnek ismét vissza adatnak.

A répaszeszgyártá-nál csak a répatörkölyben levő ásványi anyagok vannak helyes uton, míg a moslékkal kihasználatlanul vész el sok nitrogen és foszforsav. Hogy ennek nagyságáról fogalmunk legyen, tegyünk számítást. A m.-óvári vegyisérleti állomás elemzése szerint 1 liter répaszesz-moslékban volt:

nitrogen	0.413 gr.
foszforsav	0.596 "
szárazanyag	13.968 "
kénsav	2.200 "

Egy 7 hl-es gyárban használatlanul elfolyik naponként körülbelül 180 hl. moslék s a nitrogen kg.-ját 1 frttal, a foszforsavét 34 krral számítva, a naponkénti veszteség pénzértékben 10.47 frt, a mi egy 8 hónapos főzési idény alatt 2500 frtot tesz ki, nem számítva egyéb anyagok értékét, pedig a moslékban levő nagymennyiségű kénsav is birhat közvetve értékkel. Franciaországban, hol a gazdasági répaszeszgyártás igen el van terjedve, megkísérlették feletetni, de siker nélkül; a higitásra használt nagy mennyiségű viz daczára, a gabonamoslék hátrányai fokozott mérvben mutatkoztak az állatokon. A lévai uradalomban egy helyen rétöntözésre használják föl a répaszeszgyári moslékot s talán ez volna a legcélszerűbb értékesítési mód, de hát ritka helyen alkalmazható. Mindenesetre sokat lenditene a répaszeszgyárakon, ha módját lehetne ejteni ezen különben kárbavesző érték hasznosításának.

Egészben véve, ezen gazdasági mellékiparág, az adóztatási viszonyok állandósága mellett, nem kecséget nagy jövővel, miután a cukorgyárak egymásután épülnek és a cukortultermeléstől még messze vagyunk, mihez járul, hogy a cukor drága, a szesz oleó s így a répának cukoripari célokra való felhasználása jövedelmezőbb. Mindazonáltal sok esetben fontos jövedelmi forrás lehet a répaszeszgyártás, pl. a répafejéknél, a melyeket a cukorgyár nem használhat föl, de a melyeket szeszgyártási célra előnyösen lehet felhasználni. A répafejékben u. i. oly sok „nem cukor“ van, hogy a cukor kikristályosodását igen nehezíti s így a cukorgyáros ezeket a gyártásnál fel nem használhatja, ellenben ezen sók és enyv-anyagok az élesztő

vegetációjára és az erjedés menetére rendkívül kedvező befolyást gyakorolnak, úgy, hogyha csak elegendő mennyiség áll rendelkezésre, azt minden körülmények között célszerű lesz szeszgyártásra felhasználni. *Ifj. Lakner László.*

A tej mennyiségének és minőségének ingadozása.

(Vége.)

Ha az egyes tehének tejhozamát akarjuk kiszámítani bizonyos időszak alatt s meghatározott elősúly mellett, pl. 300 nap alatt 1000 font elősúly mellett, úgy az évi tej és vajhozam 1000-rel szorzandó s az eredmény a tehén átlagos elősúlyával elosztandó. Ha továbbá ezen quotiens a tejelési időtartam napjainak számával elosztatik, úgy kijön az egynapi hozam-mennyiség és ezen egy napi hozam mennyiségének szorzata 300-zal adja a keresett tejhozam mennyiségét a meghatározott elősúly mellett a meghatározott tejelési időszakra. A hat kísérleti tehén hozamát a következő táblázat tünteti elő.

A tehén száma	Hány éves volt 1891 június 1-én	Élősúlyának hány-szorosát adta		Hány font esett 100 font elősúlyra					
		adta		az egész tejelési idő alatt		300 napra		naponként	
		tejen	trágya	tej	vaj	tej	vaj	tej	vaj
1	3	5.9	0.35	5870	355	5739	345	19.13	1.15
3	3	6.0	0.26	6069	265	4248	186	14.16	0.62
16	8	3.4	0.16	3375	153	3048	141	19.16	0.47
18	7	2.6	0.12	2614	118	2292	102	7.64	0.34
4	8	4.4	0.18	4432	175	4782	189	15.94	0.63
5	8	7.7	0.30	6742	298	6279	276	20.93	0.92

A tehének haszonértéke közti nagy eltérések, mely legszembeszökőbben nyilvánul az 1-ső és 18. számúnál, melyek egyforma ideig fejtek, egyforma elősúlylyal bírtak s mégis egyike 345 font vajat, a másika pedig csak 102-öt adott, leghathatósabban szól a tehének hozama pontos vizsgálatának szükségessége mellett.

Minden egyes tehén össztermékuma tejen és zsirtartalomban a napi mérések és elemzések eredményének összegezésé által volt pontosan megállapítva s ezen számok nyújtották az adatokat az elősúly és elemzés alapján meghatározott összeredmény megállapításához, mely minden hónapban egyszer történt. Az ekkép kiszámított évi eredményt ismét összehasonlították a naponkénti hozam összeadása által nyert évi eredményvel.

Az ily számítások pontosságát nagyban befolyásolja a tehének individualitása. Ha a tej mennyisége a borjazás idejétől az elapadásig fokozatosan esik s ha a tej minőségében sem áll be hirtelen ingadozás, úgy aránylag kevesebb mérleget és elemzést által is megállapítható a tejelési időszak eredménye; az olyan tehénél azonban, melynél úgy minőség mint mennyiség tekintetében ingadozások fordulnak elő, sokkal több mérésre és elemzésre van szükség, ha számítás útján akarjuk a valóságnak megfelelő eredményt kimutatni. A hat kísérleti tehén e tekintetben nagy eltéréseket mutatott nem csak a hozam összeredményénél, hanem az egyes kísérleti időszakok relatív eredményénél is. Némely tehén mindjárt a borjazás után érte el a tejelési maximumot, míg mások csak pár hónappal utóbb. Az egyik tehén, mely januárban borjazott, a legtöbb tejet májusban adta a legelőn. A tejelési időszak alatt előálló ilyen eltérések okozzák aztán azon tévedéseket, melyek az egyes mérések és elemzések alapján történő összeredmény kiszámításánál előfordulhatnak. A hat kísérleti tehén összhozamának kiszámításánál a következő szabályt alkalmazták:

Min szoroztat valamely csak min úgy az nyert te átlag és 300-zal napi össz nap alatt az egész történt s kellett m zalek-vis és zsirtar napok sz tej átlag Ezen tejelési idő ták össze arról, hog a napi m a minden eszköztől számitásol Ezen desre vez adta a tej minden be nosságban rése a hé harmincz

a legmagas százaléka a legalacsony százaléka külön A hat eredményt produkált egyszerű viz átlag 98% tizedik nap átlag 98%

Időszak	Takarék
1	25 nap
2	12 "
3	27 "
4	15 "
5	51 "
6	6 "
7	16 "
8	31 "

Szabály

Kisbér új A teliv különösen N kurrensünkke áldozatokat több meg n A szoms kezetésben sol tesére és te nem is rejt lesre méltó. Mert h igen jelenték ban kereste

Minden vizsgálati nap napi eredménye megszoroztatott a fejési napok számával. Ha tehát valamely tehenet 300 napon át fejtek, de tejet csak minden 30-ik napon mérték és elemezték, úgy az elemzési napok száma 10; ezen tíz napon nyert tej szárazanyagának és zsirtartalmának *átlag összegét* fontokban állapították meg és 300-zal szorozták, így nyerték egy tehen 300 napi összeredményét. Ha a tejet 15, 10 vagy 7 nap alatt csak egyszer mérték és elemezték, úgy az egész időszak alatt 20, 30 vagy 43 vizsgálat történt s így ezen vizsgálatok átlagos eredményét kellett minden esetben 300-zal szorozni. A százalék-viszony kiszámításánál pedig a szárazanyag- és zsirtartalom-százalékok összegét a vizsgálati napok számával osztották el s így nyerték a tej átlagos tartalmát százalékokban kifejezve.

Ezen eljárás eredményét mind a hat tehen tejelési időszakára táblázatos kimutatásba állították össze, mely kimutatás nyújt igazi képet arról, hogy mennyiben tér el, vagy egyezik meg a napi mérések és elemzések valódi eredménye a minden 30-ik, 15-ik, 10-ik vagy 7-ik napon eszközölt mérések és elemzések alapján történt számítások végeredményével.

Ezen táblázatos kimutatás azon meggyőződésre vezetett, hogy a legmegbízhatóbb adatokat adta a tej mennyiségét és összetételét illetőleg is a minden hetedik napon eszközölt vizsgálat. Általánosságban legkisebb volt a százalékviszony eltérése a hét napos vizsgálatnál s legnagyobb a harmincz naposnál.

	7 napos,	10 napos,	15 napos,	30 napos
	vizsgálatnál			
a legmagasabb százalék-viszony	99.5	101	101	102
a legalacsonyabb százalék-viszony	96.1	94.4	93.4	90.3
külömbözet	3.4	6.6	7.6	11.7

A hat kísérleti tehen tejének vizsgálata azon eredményt nyújtja, hogy a tejelési időtartam alatt produkált tej *kiszámított* összsúlya a hetenkint egyszeri vizsgálatnál 96 1/10-től 99 5/10-ig tehát átlag 98 0/10-át adta a valódi hozamnak; a minden tizedik napon eszközölt vizsgálat 101 0/10-től 91 0/10-ig, átlag 98 0/10-át; a tizenötöd naponkinti 101 0/10-től

97 6/10-ig, átlag 97 6/10-át, a harmincz naponkinti vizsgálat pedig 102 0/10-től 90 3/10-ig, átlag tehát csak 96 4/10-át adta a valódi eredménynek. Hasonló eredményt mutatott fel a zsirtartalom *számítás* útján való meghatározása is és pedig a vizsgálati napok száma szerint csak 98 0/10, 99 4/10, 98 5/10 és 97 0/10 százalékát tüntetve fel a valódi tartalomnak.

Hogy mily befolyással van a tejhozamra nagyobb mennyiségű szemes takarmány feletése, arra nézve a legtöbb szaktekintély véleménye az, hogy először bőven adagolt szemes termény bő tejelést idéz elő, másodsor, hogy ez által csak a tej mennyisége fokozatik, de nem egyszersmint a minősége is. Bizonyos dolog, hogy minden tehennek a tejelési időszak alatt bizonyos mennyiségű takarmányra van szüksége, melynek elhasználása által sulyban se ne emelkedjék, se ne csökkenjen, hogy a takarmánytöbblet az élősúly fentartása mellett pusztán a tejtermelésre szolgáljon. A sulyban tartó takarmány mennyisége az egyes teheneknél igen különböző, több, hol kevesebb s ez okból az egyedek felvételi képességétől függ az ezen fentartó takarmányt meghaladó s a hozam emelésére hivatott takarmánytöbblet nagysága. Ezen többlet egyik tehen az élősúly szaporítására, a másik pedig a a tejhozam emelésére fordítja, sőt valószínű, hogy némelyek mindkét irányban értékesítik e többletet, de vannak olyanok is, melyek azon tudnak nélkül, hogy bármilyen célra felhasználták volna. Ezen fontos kérdés megvilágítása céljából egy külön takarmányozási kísérletet eszközöltek a következő módon:

Az első 1891. december 1—25-ig tartó időszak alatt, három kísérleti tehen és pedig az 1., 3. és 5. számú lassankint emelkedő adagokban az alábbi táblázatban kimutatott takarmányban részesültek.

Ezen táblázatból látható, hogy a szemes takarmány adagolása naponkint és tehenenkint lassankint 12 fontról 24 fontra emelkedett s hogy ezen dus takarmányozás két hónapon keresztül tartott. Az átmenet a szemes takarmányozásról a legelőre fokozatosan eszközöltetett.

Időszak	Takarmányozási időszak	f o n t				
		Kukorica-liszt	Buzakorpa	Olajpogácsa-liszt	Ameskenye (11mólt)	Bevermet-csalámlé
1	december 1-től 25-ig	—	—	2	10	20
2	decz. 25-től január 6-ig	6	4	2	6	20
3	január 6-től február 2-ig	8	4	4	12	—
4	február 2-től febr. 17-ig	10	5	5	12	—
5	febr. 17-től április 8-ig	12	6	6	12	—
6	április 8-től április 14-ig	12	—	6	12	—
7	április 14-től április 30-ig	—	—	6	22	—
8	április 30-tól szept. 1-ig	legelő	—	—	—	—

A 3. és 5. számú tehenek élősúlya 1000—1100 font között volt, az 5. számú ezen takarmányozás ideje alatt csak kevés súlyszaporulatot mutatott; a 3. számú 912 fontról 1097-re s a 1. számú 800-ról 900 fontra emelkedett.

A takarmányozási kísérlet első időszakában a táplálás a normálisnál lényegesen alacsonyabb volt; a második időszakban a protein szűken méretett ki; a harmadikban a normális takarmányozás csaknem eléretett. A táplálás maximumát az ötödik időszakban érték el, mely 51 napig tartott. — Ezen idő alatt minden tehen

8 fonttal vagyis 33 0/10-al több szárazanyagot 1 > > 40 0/10-al > proteint és 0.79 < < 1.58 0/10-al > zsirt

kapott mint az a normális takarmányozásnál szükséges. Azon 6 font olajpogácsa, melyet a tehenek ezen és a következő időszakban kaptak, míg a takarmányadagok leszállítottak, nem hatott károsan a tehenekre. Ezen három kísérleti tehen (1, 3, 5) tejhozama az elsőől a harmadik időszakig emelkedett: az 1-ső száznál 3 fontra, a 3-iknál 5 fontra, az 5-iknél pedig 6 fontra. Az alábbi táblázat szolgál bővebb felvilágosítással arra nézve, miképen értékesült az elfogyasztott takarmány egyes teheneknél a tejhozam mennyiségére és minőségére való tekintettel

Takarmányfogyasztás naponkint és tehenenkint.

Időszak	Takarmányozási időszakok 1891—1892.	Emészthető anyagok fontokban.						
		Szárazanyag tartalom	Organikus anyagok	Protein	Szénhidrátok	Zsír	Erőtelenség (caloria)	A nitrogén tartalom anyag résznya a nitrogén tartalomhoz
1	25 nap december 25-ig	18.58	11.18	1.13	9.54	0.51	22001	1:9.4
2	12 > január 6-ig	23.72	15.34	1.94	12.63	0.77	30348	1:7.4
3	27 > február 2-ig	24.91	16.07	2.45	12.70	0.92	32071	1:6
4	15 > > 17-ig	28.41	18.65	2.98	14.51	1.16	37211	1:5.7
5	51 > április 8-ig	31.9	21.13	3.5	16.34	1.29	42393	1:5.5
6	6 > > 14-ig	26.5	17.89	2.73	14.08	1.08	35825	1:6
7	16 > > 30-ig	25.25	14.88	2.21	11.8	0.87	29729	1:6
8	31 > június 1-ig	buja	legező					1:4
Szabályszerű viszony		24	15.5	2.5	12.5	0.5	28000	1:5.5

A tejhozam mennyisége és minősége.

Időszak	Az 1. számú tehen			A 2. számú tehen			A 3. számú tehen		
	napi hozama	tejének alkotórészei		napi hozama	tejének alkotórészei		napi hozama	tejének alkotórészei	
		szárazanyag-tartalom	zsír-tartalom		szárazanyag-tartalom	zsír-tartalom		szárazanyag-tartalom	zsír-tartalom
		s z á z a l é k			s z á z a l é k			s z á z a l é k	
1	16.7	13.89	4.64	11.5	12.73	3.81	25.1	12.32	3.58
2	18.4	14.44	5.24	14.8	13.14	3.71	29	12.43	3.88
3	19.3	14.25	4.91	16.3	13.1	3.57	31.1	12.3	3.71
4	19.5	14.18	4.48	16.6	13.21	3.54	30.7	12.47	3.55
5	17.6	14.5	4.81	14.9	13.36	3.79	27.8	12.43	3.54
6	18.6	14.45	5	15.2	13.12	3.7	26.2	12.1	3.39
7	13.6	15.6	5.97	12.5	13.71	4.27	19.4	13.14	4.02
8	16	15.1	5.2	14.5	13.79	3.66	22.5	12.6	3.4

N. V.

Kisbér ujabban beszerzett csődőrei.

A telivértenyésztés terén néhány év alatt különösen Németország nőtte ki magát erős konkurensünkké s oly erőfeszítéseket tesz és oly áldozatokat hoz, hogy e téren elismerésünket többé meg nem tagadhatjuk tőle.

A szomszédos állam e dicséretre méltó igyekezetében sokan veszélyt látnak hazánk lótenyésztésére és tagadhatatlan, hogy ha nagy veszélyt nem is rejt ez magában, de komoly megfigyelésre méltó.

Mert hiszen ismeretes, hogy hosszú ideig igen jelentékeny számú telivérünk Németországban kereste meg zabját s ismeretes, hogy közön-

séges használati lovaink is elsőrendű piacra lettek ott.

A gyepon Németországban elért sikereink az utóbbi években nagyot csökkentek éppen a miatt, mert a német tenyésztők, de maga az állam is jobban bele markoltak a telivéranyagok kincses bányájába, nem riadva vissza sem a fáradságtól, sem a pénzbeli áldozattól.

Különösen dicséretre méltó arányokban iparkodtak kanczaállományuk minőségét emelni, bizonyosan az arabssal tartva, a ki azt mondja, hogy: «A jó kancza olyan büvös zsák, hogy ha ezüstöt tesz belé, aranyat veszel ki belőle.»

Csak a rossz akarat, vagy az állapotok nem

ismerése mondhatja azonban, hogy hazánk a szomszédos konkurens állam ezen mozgalmával szemben nem tesz eleget; habár bizonyos, hogy éppen a jó kanczák beszerzésének terén kivált a magánfeleknek kellett volna többet tenniük.

Tekintsük azonban, vajjon a csődörbeszerzés terén — eltekintve a magántenyésztőktől — eleget tett-e hát az állam, a mely hazánk telivér és más lovainak tenyésztése terén, oly üdvösen működött közre eddig is.

A 2754 állami csődör között 300 az angol telivér. Nem lehet tagadni, hogy ezek között több a harmadrendű, mint a másodrendű, de sőt kétségtelen, hogy a ménesintézeti törzscsődörök közt is több a másodrendű, mint az elsőrendű; ám

azért semmi okunk sincs ma már olyan jere-miádra, a milyent valamennyi bécsi sportlap zengedez, mondván, hogy vásároljon már a magyar állam Angliából egy elsőrendű csődört bármilyen, hogy a telivertenyésztés terén hanyatlás be ne következzenek.

E sorok írója volt az első, a ki Buccaneer elpusztulásakor hangzott, hogy vásárolni kell egy elsőrendű csődört lehetőleg *Franciaországból*. Azért Franciaországból, mert a telivertenyésztés terén a legegészségesebb irányban — t. i. nem a *flyer*, hanem a *stayer* irányban — éppen Franciaország dolgozik s nyomon követi Németország, a mi legszámbavehetőbb konkurensünk.

A régiebb keletű s eddig szerencsésnek nem igen mondható beszerzéseket (Sweetbread, Galaor, Baldur) figyelmen kívül hagyva, három újabb csődörrel kell számot vetnünk, t. i. *Gaga*-val, *Dunure*-rel és *Primás II.*-vel, mielőtt újra is teleharangoznók a világot avval, hogy a magyar telivertenyésztés stagnál, avagy hanyatlak.

A nélkül, hogy a keserves igazságot felednénk, mely szerint: «Die Aristokratie des Blutes, mit der Unvertilgbarkeit ihrer Eigenschaften, existirt nicht» — be kell vallanunk, hogy előkelőbb származást, mint a jelzett 3 csődöré, mondva se csinálhatnánk.

Senkitől sem áll távolabb, mint tőlem, hogy *egyedül* a származásra építsek; de megtanultam becsülni a lóban a jó származást is ép úgy, mint a bebizonyított munkaképességet és a tenyészésben az individuális potenciát.

Gaga, csődör. Elletett 1889-ben Angliában.

Anyja Red Hot 1884				Apja Galopin 1872.			
Red Flag 1871.		Isonomy 1875.		Flying Duchess 1853.		Vedette 1854.	
Rouge Rose	Lord Lyon	Isola Bella	Sterling	Merope	The Flying Dutchman	leánya	Voltigeur
Ellen Horne	Thormanby	Stockwell	Whisper	Queen of Trumps	Barbelle	Nan Darrel	Voltaire
	Paradigm	Isoline	Oxford		Bay Middleton	Birdcatcher	
	Stockwell	Stockwell				Martha Lynn	

Dunure, csődör. Elletett 1889-ben Angliában.

Anyja Sunrise 1883.				Apja St. Simon 1881.			
Surray 1874.		Springfield 1873.		St. Angela 1865.		Galopin 1872.	
Sunshine	King of the Forest	Viridis	St. Albans	Adeline	King Tom	Flying Duchess	Vedette
Sunbeam	Thormanby	Scottish Chief	Bribery	Little Fairy	Pocahontas	The Flying Dutchman	Voltaire
	Lioness	Maid of Palmyra	Stockwell	Jon	Harkaway	leánya	
		Marsyas					

Primás II. Csődör. Elletett 1889-ben Magyarországon.

Anyja Buda gyöngye 1874.				Apja Doncaster 1870.			
Kincsem 1874.		Buccaneer 1857.		Marigold 1860.		Stockwell 1849.	
Waterynymph	Cambuscan	leánya	Wild Dayrell	leánya	Teddington	Pocahontas	The Baron
Mermaid	Cotswold	Little Red Rover	Jon	leánya	Miss Twickenham	Marpessa	Birdcatcher
	The Arrow	Ellen Middleton		Ratan	Orlando	Glencoe	
	Newminster					Echidna	

Ismertetésemet a nem egészen állami tulajdonságot képező, hanem 36 ezer forintért 3 évre bérbe vett Gagával kezdem, melynek származását alább táblázatban közlöm:

Mint látjuk, nem kisebb lovak vére csörge-dez Gaga ereiben, mint Stockwell és Voltaireé, összesen 4 ágból, a Voltigeur, Sterlingé egy-egy ágból. Ezenkívül Gaga anyai nagyapja Isonomy, a mely mén vére sok más elsőrendű ló között Common-ban és Seabreeze-ben, e két világhírű lóban is csirkulál.

Gaga apja végre Galopin, mely sok más kitűnő ló között Donovan, Fulmannel, Galiarddel ajándékozta meg a telivertenyésztést.

Gaga verseny-carriéréje is igen számbavehető. Két év alatt 10-szer futott. 6-szor volt első, 2-szer második, 1-szer harmadik s ezekkel tulajdonosainak 75,355 forintot keresett. A bécsi Derby-ben Magyarország legjobb lovait verte le. Ezek között volt Espoir, Primás II., Er, Hires, Coureur, Trick-Track, War-Horn stb.

Gaga világos pej színű állat, tűzött homlokkal, minden egyéb jegy nélkül. Magassága jelenleg 170 cm., ömmerete pedig 184 cm. Mellkasa tehát oly mély és öblös, a milyen telivertenyésztésnél 4 éves korban a legnagyobb ritkaság számba megy. — Feje elég nemes alkatu, nyaka jól illesztett, egy kissé nehéz, a mi azonban csődörnél nem lényeges hiba. Marja magasabb is lehetne, de különben hosszan nyulik be a hátba, a mely a kelleténél valamivel hajlottabb. Ágyéka igen jó s fara bár egy kissé lejtősebb, mint kellene, de hosszú és hatalmas. Vállai jó

izmosak, elég hosszú s harántékosan jól fekszenek. Karjai, konczai, czombjai szintén jó izmosak s ez utóbbiak szép hosszúak. Lábtövei, czánkjai elég szélesek, az előbbieket kissé nyakaltak, az utóbbiak a kelleténél tompább szögletűek. Lábszárai egy elől, mint hátul egy kissé tágan állnak, vagyis elől a tánczmeister, hátul a tehénálláshoz közeledők. Csüdjei elől szabályosan, hátul kissé puhán állnak, patái szabályosak és épek. Szügye széles, mellkasának öble, mint látjuk, feltűnően nagy. Mozgása szabályos.

Feltűnőbb, vagy éppen hátrányos temperamentum hibát a gyepen nem mutatott, úgy, hogy mindent összevetve bizalommal nézhetünk csikói elé, melyek az ezredéves kiállítás idejében már irányt mutatnak arra, hogy az állam véglegesen is megszerezze-e vagy ne.

A másik új állami csődör, melyet Esterházy herceg 6000 font sterlingért vásárolt meg a magyar állam számára, két irányban érdemel figyelmet. Az egyik az, hogy *Dunure*, a szóban forgó új mén, fia az Angliában jelenleg első helyen álló apaménnek s vére különben is oly keverékű, hogy hazai telivértállományunkban valóssággal vérfriessítőnek vehető.

A Derby-nyerő Sainfoin apjának Springfieldnek ez unokája és a soha le nem győzött St. Simonnak a fia, King Tom révén még a világhírű Pocahontas-ból is birtokol vérrésztet, de igen becsessé éppen az előbb érintett azon körülmény teszi, hogy apja St. Simon — az Angliában jelenleg domináló Black-lock vérnek e kiváló képviselője — 3 év óta áll az angliai telivertenyésztés élén, mint legtöbb eredményt felmutató apamén.

E nagy reményekre jogosító fényes származással azonban egy oly verseny-carrière áll szemben, a mely nagyobb fokban kecsegtetőnek bizonyára nem mondható. Dunure két év alatt ugyanis 19 versenyben vett részt és csak 6-szor nyert. Az igaz, hogy egynémelyikében ezen versenyeknek oly lovakkal kellett megküzdenie, a minő Sir Hugo, Watercress, La Flèche, El Diablo, Orme; azonban így is 6855 font sterlinget keresett s ha igaz, hogy a vér nem válik vízzé, (legfeljebb kivételes esetben) alig szenved kétséget, hogy benne rejlik ez állatban az, a mit kimutatnia a gyepen sem alkalma, sem ideje nem volt.

Feltestvérei közül La Flèche és Memoir oly tehetőségüknek adták jeleit, hogy — sok más kitűnő feltestvéreitől eltekintve is — a legszebb reményekkel lehetünk eltelve Dunure képességei felől.

Feljogosít erre ezen állatnak testalkata is, mely kívánni valót alig hagy fenn.

Mint jól sikerült képünk mutatja, ez állat nemcsak hatalmasan, hanem egyszersmind szépen is van megalkotva.

Szine sötét-pej, jegy nélkül. Magassága jelenleg 171 cm. ömmerete pedig 180 cm. Feje aránylag hosszú és keskeny, de száraz, nemes alkatu. Nyaka feltűnő szépen ivelt, jól illesztett, könnyű. Marja magas és éles határvonalakkal mélyen nyulik bele a jó kötésű, feltűnő jó alakulási hátba. Fara majdnem mintaszerű s koncza és czombja is hatalmas erőre mutató. Vállai igen szép hosszúságúak, jól dültek s felső és alsó karjai valóssággal kifogástalanok. A lábtő és czánkizület tiszta, elég széles, nem nyakalt s illetőleg helyes szögletű. Szárjainak a hajlító inak kitűnőek, csüdjei, patái szabályosak. Szügye nem nagyon mély, de mellkasa remek hosszúságú s nagyon öblös. Végtagjai egészben szabályosan állnak s járásban ütemesen mozognak.

Az egész állat nagy rámban van megalkotva s az összbemutató, melyet szemlélésekor érzünk, valóssággal lebilincselő.

Ki merem mondani, hogy én Dunuret az összes állami csődörök között a legideálisabbnak és mellé igen sokat ígérőnek is tartom.

A 3-ik csődör, t. i. *Primás II.* már hazai tenyésztés. Az állam tudvalevőleg Blaskovits Ernőtől 72 ezer forintért vásárolta s hogy ily nagy

összeg adásától tát bizonyára e geiben, másfelő zasában leli.

Az 54 szer «Kincsem»-nek unokája, mint a to l származik, első helyen áll neví fiában és ban valóságosa hátra. Nagypapa a csoda-kancza szóval származá ló bir.

E mellett a a melyhez fog gyezhetünk fel.

Két év ala senyben lett ré győztesként az helyen.

E 27 verse felekkel hozta meg a hibás lo többször helyet tett pl. Gagát vanchot vett.

Egész pályá danczia volt a mit benne a ha kell becsülnünk.

A piros pe Primás II. jelen 176 cm.

E csődör n ütött. — Feje e hosszú, magas. Marja jól határ hába, mely röv Ágyéka hosszab szeles. Fara h kissé lejtősebb, melyen nőt ki. dültes, kelően iz es alsó karja sz borított. — Lá b szarokba való a tak. A csánkok z ak, tisztak. Lá b sek, szabalyos a Szügye aranyos de a bordázat há ben elől rendes, állásuak, jarasa

A különben ha nem produka maga volt a g kellene tartanunk hogy bizonyosna kiváló hazai pro czákban kiaszna szülőjevé, mert egy teliver csődő majdnem elsőre

Amely állam dőre van, a mily mely allamban kődnek meg, a m Espoir, Pasztor, Vinea, Urambát Beauminet, Insu Arabi, Metcaif, B Filou, Biró, Goo Algy, Kengyel, bread stb.; a n tedeztető allomás köztük olyanok Buccaneer, Welik Hall, Advance Fla Landlor, Medici, Kalandor, Matado Merryman, Mehe lilico, Villeicht,

összeg adásától vissza nem riadt, az magyarazatát bizonyára egyfelől Primás II. kitűnő képességeiben, másfelől e csődör igen előkelő származásában leli.

Az 54 szer futott és soha le nem győzött «Kincsem»-nek s a nagy Buccaneernek ezen unokája, mint látjuk Doncasterből, egy oly apától származik, a mely mint apamén 3 év óta első helyen áll hazánkban s Angliában Bend Or nevű fiában és Ormonde és Orme nevű unokáiban valóságosan kimagasló ivadékokat hagyott hátra. Nagypapa. Stockwell révén, The Baron és a csoda-kancza Pocahontas véret is birtokolja, szóval származása oly előkelő, amilyennel keves ló bír.

E mellett azonban versenypályája is olyan, a melyhez foghatót csak keves hazai lóról jégyezhetünk fel.

Két év alatt nem kevesebb mint 27 versenyben vett részt, melyekből 14 szer került ki győztesként az első helyen, kétszer a második helyen.

E 27 verseny legtöbbször igen erős ellenfelekkel hozta össze a sors s nagyrészt ennek, meg a hibás lovasoknak tulajdonítható, hogy többször helyet se kapott. Vereséget szenvedett pl. Gagától. Espoiról, de ez utóbbin revanche-t vett.

Egész pályáján eleme a nagy és nem a rövid distanczia volt s éppen ezen tulajdonsága az, a mit benne a hazai lötenyésztés érdekében nagyra kell becsülnünk.

A piros pej színű, homlokán viragesás jegyű Primás II. jelenleg 171 cm. magas s övmerete 176 cm.

E csődör nagyrészen apjára, Doncasterre ütött. — Feje elég nemes szabású, nyaka pedig hosszú, magasan illesztett és szépen ivelt. — Marja jól határolt, száraz és mélyen nyulik a hátba, mely rövid, széles, de kissé hajlott. — Agyeka hosszabb a keleténél, de ivelt és szép széles. Fára hosszú, széles, jól izmolt, de kissé fejtebb, mint kelene s belőle a fark melyen nőtt ki. Vallai feltűnő hosszúak, szépen dültek, kelően izmoltak. Kancza, czombja, felsőes alsó karja szilárd, erősen fejlődött izmokkal borított. — Lábtő-izületei szélesek, erősek s a szárokba való átmenetnél csak kissé nyakáltak. A csánkok aranylagos szélessegűek, szárazak, tisztak. Lábszarai rövidek, csüdjei elég erősek, szabályos allasúak, patai pedig hibátlanok. Szügye aranyos szélességű, elég mély és dongás, de a bordázat hátul kissé rövid. Végtagjai egészben elől rendes, hátul alig észrevehetően gacsos allasúak, jarasa azonban szabályos.

A különben is hatalmas alkatú Primás II. ha nem produkálna is jobb lovakat, mint a minő maga volt a gyepen, már nagy nyereségnek kellene tartanunk; de profétának sem kell lennünk, hogy bizonyosnak mondhatjuk, miszerint ezen kiváló hazai produktum szakertelmesen, jó kanczában kihasználva, fényes eredményeknek lesz szülőjévé, mert meg van benne mindaz, a mi egy teliver csődört a stayer irányu tenyésztésben majdnem elsőrendűvé kvalifikál.

Amely államnak barom oly qualitású csődöre van, a milyenek az itt szóban forgók; a mely allamban azonkívül oly csődörök is működnek meg, a milyen Gunnersbury, Kisböröcsce, Espoir, Pasztor, Fenek, Balvány, Craig Millar, Vinea, Urabátyam, War Horn, Amaranthus, Beauminet, Insular, Abonnet, Beau Brummel, Arabi, Metcalf, Bocage, Kegy-Úr, Montbar, Edgar, Filou, Biró, Goodfellow, Ilo, Durczas, Zsarnok, Aigy, Kengyel, Bojtár, Galaor, Baldar, Sweetbread stb.; a mely allamban végre az olcsóbb tedzertető allomásokon 300 teliver csődör hag, köztük olyanok is, a minők Erlaucht, Grand Buccaneer, Weliki, Miklós, Vive le Roi, Harry Hall, Advance Flag, St. George, Viktor, Morterats, Landlord, Medici, Ordeal, Agnat, Triftig, Makart, Kalandor, Matador, Szent Geliért, Trofast, Ürmény, Merryman, Mehet, Alic, Verschwender, Lissa, Illico, Villeicht, Remus, Masseur, Khalif, Hazafi,

Baka, Czimer, Lehetetlen, Deceiner, s a barmének közül: Dragonier, Atyafi, Simplicius, Buzgó, Uncle Mavv, Cambusier, Aba, Bitorló, Tegetthof, Johnsbach, Titian, Éljea, Balsam, Millerjung, Sürgöny stb. stb., abban az allamban nincs mit felni attól, hogy ha az allam egy «elsőrendű» csődört Angliából «barmily áron is» nem vásárol, a teliver tenyésztés hanyatlásnak indul; ily légiójával a jó teliver méneknek csudákat művelhetünk a hasznalati ló, és szép eredményeket érhetünk el a teliver tenyésztésben egyszerűen okszerű szakértelmes és egy kis szerencse által kísért vérkeveréssel, jó kanczákkal s a versenyintezmenynek módosításával.

A jó kanczak beszerzése és alkalmazása és az akadály- és gátversenyek, vagyis a nagy distancziák melegebb felkarolása nélkül hiába hozzuk mi be Angliából nem a St. Simon vagy Galopin fiát, hanem magát Galopint vagy St. Simont. De nincs mit félünk a konkurrens Németországtól vagy más országtól, mert Amerika, Anglia és Franciaország után mi fogunk 4 iknek ezután is következni a teliver tenyésztés terén, ha nem pusztán arra a vesszőparipára ülünk, hogy «pusztán elsőrendű» csődör kell, hanem igyekszünk már birtokunkban levő kitűnő anyagunknak okszerű kihasználásában mesterek lenni s a mi meg anyaiállományunkban hiányzik, azt kipótolni s aztán az ivadékokat úgy nevelni, idomítani és versenyeztetni, hogy okvetlenül kihuljon az alja s csak a jó maradjon meg.

Ha még az időnként behozandó vétrissítő csődöranyag tekintetében is oly körültekintéssel járunk el ezután is, a miképen Dunure, Gaga és Espoir megszerzésében eljártunk, jöhet az árviz, mert minket a gáton talál.

Ne téveszszük hát szem elől Németország dicseretre méltó igyekezetét; de ne is kicsinyeljük az ő követésre méltó példáját; s mert felelemre a közeljövő iránt még nincs okunk, legyünk azon, hogy vele lépést tartva, fölényünkét mindenkorra biztosítsuk azon bizonyos «elsőrendű» csődör nélkül is. Mert hogy ez lehetséges, azt erősen hiszem s a közeljövő is úgy gondolom, ezt fogja bizonyítani. Az államtól pedig ne kívánjunk lehetetlen, különösen most, mikor immár dicseretre méltóan gondoskodott teliver tenyésztésünkről addig a határig, a meddig méltányosan meg is követelhetjük tőle.

E közleményem kapcsán el nem mulasztatom, hogy köszönetet ne mondjak nyilvánosan is a kisbéri ménésparancsnokságnak, ki hiányos adataimat e 3 csődörre nevezve kiegészíteni s a fotografiákat számomra elkészíttetni oly előkezen módon szives volt.*) *Monostori Károly.*

Az istálló-trágya foszfátosításáról.

— A műtrágyák alkalmazásának rohamos elterjedése azon körülményben leli magyarazatát, hogy a gazdák az újabb kutatások eredményei által fölvilágosítva, belátják, hogy a nitrogénen kívül a földnek káli és foszforsavra is szüksége van, illetve, hogy az ezen utóbbiaknak a földből termelés által elvont mennyisége is pótlásra szorul, ha csak nem akarjuk a földet kizsárolni.

Különösen a foszforsav az, melynek fontossága mindinkább nyilvánvalóvá valik, hisz ez minden növény hamujában fellelhető respektabilis mennyiségben; miből tehát önként is következik, hogy azt a részét, a mit termelés által elvontunk, feltétlenül vissza is kell adnunk a földnek.

A Müntz és Girard*) által végzett elemzésekéből tudjuk, hogy hektáronként (kb. 2¹/₃ m. hold) a következő foszforsavmennyiségek vonatnak el a földből:

*) A fotografiák után a kliséket technikai akadályok miatt el nem készíthetvén, azokat későbbi számaink egyikében fogjuk hozni. *Szerk.*

	foszforsav kgrammokban	
buza	---	43.1
árpa	---	17.0
rozs	---	21.5
zab	---	12.5
fehér bab	---	31.1
repcze	---	47.8
takarmányrépa	---	48.0
czukorrépa	---	45.0
burgonya	---	36.6
széna	---	21.0
here	---	44.8
luczerna	---	51.0
esparsette	---	21.0
leu.	---	21.8

A termőföld foszforsavtartalma nagyon is változó, rendszerint 0.05—0.2 százalék között szokott ingadozni. *Gasparin***) a föld foszforsavtartalmának oly nagy jelentőséget tulajdonít, hogy azt ajánlja, miszerint a földek a hozam és foszforsavtartalmuk szerint négy csoportba osztassanak és pedig úgy, hogy az

első osztályba tartozzanak azon földek, a melyek 0.2 százaléknál több foszforsavat tartalmaznak;

a másodikba, melyek 0.2—0.1⁰/₁₀-ot;

a harmadikba, melyek 0.1—0.05⁰/₁₀-ot;

és végre a negyedikbe, melyek 0.05 százaléknál kevesebbet tartalmaznak.

Ezen utóbbi, foszforsavban szegényebb talajokban a foszforsav pótlása foszfát-trágyák által feltétlenül szükséges, ha a föld termőképességét fenn akarjuk tartani. De még a foszforsavtartalom szempontjából jobb földekben is jó eredménnyel fog az járni; mert ezáltal a jövődőről gondoskodunk, azáltal, hogy a földben több foszforsavat halmozunk fel, mint a mi a termelés által elvonatik.

A foszforsavnak számos forrását ismerjük, hogy csak egyebet ne említsünk, a természetes fossil-foszfátokat, a preczipitált foszfátokat, foszfo guanót, szuperfoszfátot s i. t.

A szuperfoszfátok adják a könnyen asszimilálható foszforsavat, a természetes foszfátok pedig a lassan abszorbeálható. Az előbbieket huzamos időn át előnyben részesültek; ma azonban már nem vagyunk oly válogatók, a mennyiben már az utóbbiak és egyéb foszforsavtrágyák is alkalmazhatók.

Ezeket rendszerint ősszel szokás finomra őrölt állapotban felszórni, ez azután a szántás alkalmával a földbe forgattatik be. Hektáronként (2¹/₃ m. hold) 400—1200 kg.-ot szokás alkalmazni.

Alkalmazásuknak azonban van még egy másik előnyös módja is; ez abból áll, hogy a foszfátokat az istálló-trágyába keverjük. A gazdák az istálló-trágyához az ammoniak elillanásának, elvesztésének megakadályozása czéljából különböző anyagokat, mint pl. gipszet, vas-sulfátot stb. szoktak keverni. *Deherain*, *Joulié* és mások kutatásai nyomán azonban tudjuk, hogy ez nem ajánlatos, mert a rendszeren rakott trágyadombon, mely az eső ellen kellőképp védve van, megfelelőleg öntöztetik, az ammoniakvesztéség nagyon is csekély.

Nem is az ammoniak lekötése czéljából ajánlatik a foszfátoknak a trágyába való keverése, hanem azért, mert ezek itt a szerves anyagok közé keveredve, a nedves, meleg és gyengén alkalikus közegben könnyebben oldhatók válnak.

Az e tárgyra vonatkozólag végzett kísérletekből kiemelhetjük a következőket:

*Genay**) egy foszfátosított és egy természetes istálló-trágya elemzésénél a következő számokat kapta:

	istállótrágya foszfátosítva term. állapotban.	
összes foszforsav	2.106	1.261
oldható	1.130	0.907

*) Les engrais cz. műből.

**) Determination des terres arables cz. műből.

*) Annales agronomiques XVI.

Vivieunek egy juhászatban végzett kísérlete szerint tartalmazott:

	istállótrágya	foszfátos term. állapotban
összes foszforsav oldható	0 651	0 268
	0 212	0 149

A *berthonvali* gazdasági tanintézet laboratóriumában végzett vegyvizsgálat eredménye pedig a következő:

	istállótrágya	foszfátos term. állapotban
nedvesség	75 25%	76 00%
szerves anyag	15 60	16 74
hamu	9 15	7 26
légeny	0 50	0 45
foszforsav	2 82	0 31
mész	4 70	0 52

Ezen elemzésből ítélve tehát az következik, hogy azon istállótrágya, melyhez foszfát kevertetett, nemcsak foszforsavban, hanem még mészen is mint látszik nitrogénben is gazdagabb, mint az ugyanazon körülmények között nyert istállótrágya.

A trágyadomb köbméterére a foszfátokból körülbelül 12–15 kg. veendő. Az istállóban pedig minden darab marha után 1–1½ kg. szórando fel.

Rövid foglalásban az istállótrágya foszfátosításának előnyei a következők:

A természetes foszfátok ezen művelet által könnyebben asszimilálhatók válnak.

Általa az istállótrágya értékesebbé válik, mert az erjedési folyamat alatt a jelenlevő bázisok és savak közötti vegyomlás megy végbe, melyek következtében ammoniak-foszfát keletkezik, mely a növényzet fejlődésére kiváló jó hatással bír.

És végre mert ezen művelet által elkerüljük a foszfát-trágyának külön való felszórását is, a mi mindig munkamegtakarítással jár.

Dr. Bittó Béla.

A légnyomás hatása a növények fejlődésére.

Jaccard francia természetvizsgáló kísérleteket tett arra nézve, hogy mint viselkednek a növények különböző légnyomás alatt s mint akkor, ha a levegő alkatrészeinek aránya változást szenved. Kísérleteihez különféle növénycsaládokba tartozó különféle kora növényeket használt s hogy a különböző légnyomásnak a hatását a növények növekedésére, kifejlődésére és szöveteire megítélhesse, minden kísérleténél ugyanazt a növényt normalis levegőben tenyésztve is megfigyelte.

Jaccard kísérletei 3 sorozatot képeztek a következőképpen:

I. sorozat. A növények közönséges levegőben tenyésztettek, még pedig: 1. normalis légnyomásnál, 2. alacsony légnyomásnál (ritkított levegőben) s 3. magas légnyomásnál (sűrített levegőben).

II. sorozat. A növények oxigénben vagy oxigénus levegőben tenyésztettek, még pedig: 1. közönséges légnyomásnál, 2. alacsony légnyomásnál, 3. magas légnyomásnál.

III. sorozat. A növények egy olyan oxigén, hidrogén és nitrogén gázkeverékben tenyésztettek, a melynek oxigéntartalma kisebb volt, mint a közönséges levegő oxigéntartalma, még pedig: 1. közönséges légnyomásnál, 2. magas légnyomásnál.

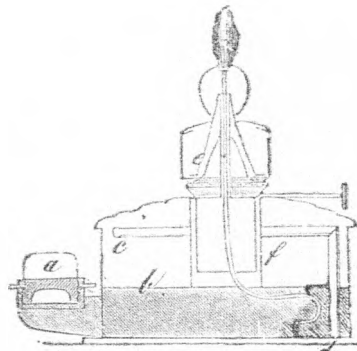
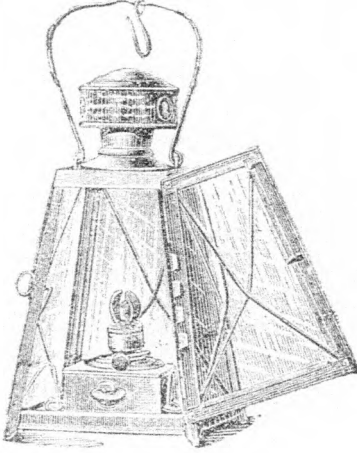
A kísérletek főeredményei a következőkben foglalhatók össze:

Azok a növények, a melyek közönséges levegőben, alacsony nyomás (100–400 milim. nyomástól kezdve) mellett tenyésztettek (I. 2.) kétszerte, háromszorta sőt hatszorta gyorsabb növekedést tanúsítottak, mint a közönséges légnyomásnál tenyésztett növények. Eme gyors növekedés mellett a növények külseje is megváltozott: ágaik megvékonyultak, megnyultak, nagy hajlamot mutattak az elágazásra és légi gyökerek képzésére, a levelek is nagyobbak lettek, mint rendesen szoktak lenni.

A közönséges levegőben magas légnyomás (három egész 6 atmoszféri nyomás) alatt tenyésztett növények is gyorsabban nőttek, mint a közönséges légnyomás alatt tenyésztettek, de korántsem oly gyorsan, mint az alacsony légnyomásnál tenyésztettek s az előbbieknél nem lehetett olyan alakváltozásokat észlelni, mint a minők az alacsony légnyomásnál tenyésztett növényeknél mutatkoztak.

Ha azonban a légnyomás tulságosan alacsony vagy tulságosan magas volt (8 atmoszféri nyomásnál magasabb) a növekedés a közönséges növekedésnél lassabb lett, de némely növényenél, mint a borsónál, nem szűnt meg teljesen a növekedés még 10–12 atmoszféri nyomásnál sem.

Az olyan levegő, melynek oxigéntart. 35 egész 90% volt, közönséges nyomásnál a növények növekedését nem csökkentette, sőt többször némi gyorsulás volt a növekedésben észlelhető, míg olyan kísérleteknél, a melyeknél az oxigénus levegő nyomása olyan alacsonyra szállítottatott le, hogy az oxigén feszültsége megegyezett a közönséges levegőben foglalt oxigén feszültségével: a növények növekedése mindig oly gyors volt, mint az alacsonynyomású levegőben s ugyanolyan alakbeli változások voltak észlelhetők, mint az utóbbi mód alatti kísérleteknél.

133. és 134. ábra. Istállólámpa.

Ha bizonyos mennyiségű oxigént, hidrogént és nitrogént olyképp kevert, hogy a gázkeverékben az oxigén feszültsége csak akkora volt, mint az olyan levegőben levő oxigéné, a mely levegőnek nyomása csak egy felatmoszféra, az ilyen keverékben tenyésztett növények kifejlődése össze sem hasonlítható ama növények fejlődésével, melyek egy felatmoszféra nyomással bíró, közönséges levegőben tenyésztettek.

Minden várakozás ellenére az olyan növények, a melyek a kísérleteknél nagy alakváltozásokat szenvedtek: szöveti alkotásukban változatlanok maradtak.

Ez adatokból kitűnik, hogy a növényzetet környező levegő nyomásának változása nagy befolyást gyakorol a növények fejlődésére. E változások a különböző növényeknél különböző fokúak ugyan, de általános szabályul állítható fel, hogy legnagyobb mérvűek mindig akkor, ha a légnyomás kisebbedik. #

Istálló-lámpa.

Ö A gazdaságokban más világító anyagot mint petroléumot alig használnak, érdemesnek tartjuk felhívni t. olvasóink figyelmét egy újabb készített istálló-lámpára, melyet majdnem tökéletesen tüzbiztosnak lehet mondani.

A gyakorlatban a legkülönfélébb lámpások vannak alkalmazásban, kezdve az olajmécesestől egész a drága és fufangosan össze-vissza kombinált biztonsági lámpákig, mely utóbbiaknak drágaságukon kívül rendszeren még az a bajuk, hogy alig lehet őket meggyújtani, oly nehezen lehet hozzáférni a bélhez. Az ilyen újmodi lámpákkal azután tényleg több a bosszúság mint a mennyt használnak. Cselédjeink legnagyobb része pedig nem szeret velük bibelődni, többre becsülve az olajmécesest s így a drága lámpák idő előtt elromlanak vagy elkallódnak.

Mellékelt ábránkban egy oly lámpa rajzát mutatjuk be, melynek kezelése igen egyszerű s melyet elrontani már csak azért is bajos, mert a megtöltésen és meggyújtás vagy eloltáson kívül nem lehet hozzáférni.

Szerkezete a következő: A lámpa megtöltése a csövön át (lásd 134. ábrát) történik, mely cső oly alacsonyan van a petroléumtartóra erősítve, hogy a petroléum csak b vonalig töltheti meg a lámpát. Ily módon a petroléum fölött a tartályban levegőréteg van, mely egyrészt a petroléumot megóvja a tulságos felmelegedéstől s ezzel egyidejűleg megakadályozza a petroléum párolgását s ezáltal a petroléum-fogyasztást is csökkenti. A petroléumgáz robbanásának megakadályozására egy külön cső fut a tartó szélének körül, melyen át az esetleg képződött petroléumgázok eltávolodhatnak. A gázok c-nél ömölhetnek a biztonsági szempontból alkalmazott csőbe és d-nél hagyják el azt, a nélkül, hogy ott petroléum is folyhatna ki. A lámpa égőjénél egy oly e szerkezet van alkalmazva, mely a lángot, a lámpa esetleges feldülésénél, azonnal eloltja s ezzel a lámpa tulságos felmelegedését és az ennek következtében beálló robbanás veszélyét tökéletesen kizárja. Hogy pedig a petroléum a lámpa feldülésekor ki ne folyhasson, arra szolgál az f cső, mely még akkor is visszatartja a petroléumot, ha a lámpa egészen fejtetőre van állítva. Ily módon tehát az egész szerkezet olyan, hogy azt bátran lehet istállóban, pajtában stb. használni. Maga az egész lámpatest pedig oly módon van sodronyokkal tartózába erősítve, hogy azt csak a hozzáértő tudja onnan kivenni. A német orsz. gazd. egyesület kitűnő szerkezeteért érdemmel is kitüntette a lámpát. Kapható Zimmermann lámpagyárosnál Stuttgartban. S.

Czélyszerű sajt-készítési mód kevés mennyiségű tejből.

** Kevés mennyiségű tejből igen bajos sajtot készíteni, miután a sajt-készítésnél edes teje van szükség, s ha a naponként megmaradó kevés tejet addig gyűjtjük míg 15–20 liter nem lesz, úgy akkorra már majdnem mindig megsavanyodik a tej. Sokkal czélyszerűbb, ha a kisgazdák a savanyu tejből az általános «kvargli» néven ismert sajtot készítik, mely czélra a legkevesebb mennyiségű tej is felhasználható és pedig a következőképpen:

A lefőlőzött tejet 15° C. hőmérsékű helyen, e czélra bemelegített szobában tartjuk, míg csak sűrűsödni nem kezd; ekkor a tejes edényt a meleg tüzhelyre vagy nem nagyon meleg vízbe tesszük, hogy a tej lassankint 25–30° C.-ra melegedjék föl s e hőmérséken tartjuk mindaddig, míg csak a turó és savó el nem különül. A tej e hőmérséke tehát nem azonos a fejes utáni hőmérsékkel. Ha a hőmérsék magasabb volna, akkor a sajt igen kemény lenne, nem is lehetne jól alakítani s csak lassan ernék. Ugyane körülmények jelentkeznek akkor is, ha a tej sokáig állt és tulságosan megsavanyodott.

Az így megsűrűsödött tejből mutatkozó sajtanyagot lecsurgatás czéljából egy durva lenvászonzacsókba helyezük el s deszkából és kövekből álló nehezékekkel a savót gyöngén kiszajtoljuk belőle. Ha esetleg a sajt kemény lenne, akkor kevés tejet vagy tejfelt öntünk hozzá, az így nyert sajtanyagot, sőt és keménymagot keverve hozzá, gyurjuk, gömbölyítjük s 2–3 centiméter vastag, 100 gramm súlyu sajtokat készítünk belőle. E sajtokat ajánlatos frissen elfogyasztani; hogy azonban meg ne romoljanak — s ez

a földolgo
kellően le
helyen m
nem állna

A m
edényekbe
lyamaton
veszszük
sós vízzel
ismételni,
nem teszi
de 6–8
ban is elv
megpuhult
tani a meg

Tassu
melyben a
baczillust.
legutóbbi m
val, a mik
gedtek meg
munkásoka
a miből jö
lalkozásukr
pasztálás
olyan doha
oldatba vol
rokat egy
oly hőmér
baczillusok
baczillusok
tak, de söt
után oly ir
hogy vajjon
czillusokat?
zott igenne
járványkor
ható.

Kérdés

462. k
napos, fagy
órára kihajt
mi okból: r
2. Ugye
téli napon a
avagy miért

Szárít

Magató
szelet sokka
tott friss r
főlöleges vi
tabbá válik,
s jobban e
azért is, mer
főlöleges m
lehet belőle
A két takar
mint 1:20:
szeletet 1:2
lyettesíteni.
éppen nem,
ben. Mig ugy
hető anyagot
tott repaszelt
utóbbiban te
jön létre, ho
közben, emé
mennyiségét
zonyitják, he
élsúlyra 10-
adni; 10 kl
tápanyagszük
nak az emli
adni, mindké
egyéb fehér
keverten adni
Vizzel kever
legezelszerűbb
pát vagy o

a földlog — deszkákra rakva szárítsuk egy kellően légvonatos, de a legyektol megvédett helyen mindaddig, míg az ujjnyomásnak ellent nem állnak, de azért késsel még lehet vágni.

A megszáritott sajtokat pinczében agyagedényekben helyezük el, hol azok az éresi folyamaton fognak keresztül menni. Ha észreveszük azt, hogy penészesednek, akkor csak sósvizvel mossuk meg; e munkát mindaddig kell ismételn, míg csak a sajtok sárgák és zsirosak nem lesznek, a mikor már igen izletesek is; de 6—8 hét múlva, tehát már felérett állapotban is elvezethetők. Ha a sajtok egyszerre nagyon megpuhulnak, akkor már nem sokaig lehet tartani a megromlás veszélye nélkül. P.

A dohány öli a bacillust.

Tassinari olasz tudós egy könyvet tett közzé, melyben azt fejtegeti, hogy a nikotin megöli a bacillust. Már Wernike német professor a legutóbbi nagy hamburgi kolerajárvány alkalmával, a mikor naponként százan és százan betegedtek meg, azt vette észre, hogy a dohánygyári munkásokat jóformán egészen kikerüli a járvány, a miből joggal azt következtette, hogy ezt foglalkozásuknak köszönhetik. O tehát, hogy a tapasztalás értékét kipróbálva, szivart készített olyan dohánylevelekből, melyek kolerabacillusoldatba voltak bele mártogatva. Azután e szivarokat egy füllesztő kemenczébe tette, melyben oly hőmérsék volt, a mely nagyon kedvez a bacillusok fejlődésének. Azt tapasztalta, hogy a bacillusok nemcsak nem fejlődtek és szaporodtak, de sőt egészen elpusztultak. Tassinari azután oly irányban folytatta ezeket a kísérleteket, hogy vajjon a szivar füstje szintugy öli-e a bacillusokat? A tudós erre a kérdésre is határozott igennel felel s így a szivarozás a kolerajárványkor föltétlenül egészséges dolognak mondható.

Kérdések a gyakorlat köréből.

462. k. 1. Czélszerű-e a fejős teheneket napos, fagyos teli időben mozgásképen néhány órára kihajtani. Ha igen, miért? s ha nem, hát mi okból: nem?

2. Ugyiszintén kihajthatók-e ugyancsak fagyos teli napon a tinók és a csikók s miért igen, avagy miért nem? P. P.

Száritott répaszeletek tápértéke.

454. felelet.

Magától értetődő dolog, hogy a száritott répaszelet sokkalta értékesebb takarmány a kiázott friss répaszeletnél, mert száritás közben fölösleges vizétől megszabadittatván koncentráltabbá válik, könnyebben és olcsóbban szállítható s jobban eltartható. Előnyös továbbá etetése azért is, mert nem juttatunk az állat szervezetébe fölösleges mennyiségű vizet s így aránylag többet lehet belőle etetni, mint a friss répaszeletből. A két takarmány értéke ugy aránylik egymáshoz mint 1:20: 10-hez, vagyis 10 kilogramm vizes szeletet 1:2 kilogramm száraz szelettel lehet helyettesíteni. A tápláló anyagok aránya különben éppen nem, vagy csak alig változik száritás közben. Míg ugyanis a friss répaszeletben az emészthető anyagok aránya 1: 9:8-hoz, addig a száritott répaszeletben az arány 1: 10:3 hoz; ez utóbbiban tehát valamivel tágabb, a mi az általán létre, hogy a protein egy kis része, száradás közben, emészthetőségéből veszít. A feletetendő mennyiségét illetőleg az eddigi kísérletek azt bizonyítják, hogy fejős teheneknek 1000 kgrm. elősúlyra 10—12 kgrmot hátrány nélkül lehet adni; 10 kgrm száritott répaszelet a tehének tápanyagszükségletének $\frac{1}{3}$ -át szolgáltatja. Hízókna az említett mennyiség kétszeresét is lehet adni, mindkét esetben azonban olajpogácsát vagy egyéb fehérjedus takarmányt szükséges vele keverten adni, az arány szükítése szempontjából. Vizzel keverni feletetés előtt nem szükséges; legczélszerűbb szalmaszeccskát vagy polyvát, korpát vagy olajpogácsa-darát közéje keverni s

megnedvesíteni vizzel annyira, hogy a szalmaszeccskát vagy korpát ki ne fujhassa az állat a keverékből, hogy tehát az egész egyenletes tömeg maradjon. K—y.

Honvédlovak beszerzése.

457. felelet.

Honvédlovak] bármely honvédlovak-századnál kapni októberi hadgyakorlat után, megjegyezvén, hogy előre elő kell jegyeztetni s községi előjáróság által kiállított bizonyítvánnyal ellátni, mely a kivettlovak eltarthatóságát bizonyítja; esetleg májusban is kapni. P. F.

Istálló padlás magtárnak.

459. felelet.

Istálló-padlást magtárnak igen jól lehet használni, ha azt vagy kibetonoztatjuk, vagy cementtel beöntjük, mindkét esetben a téglánál könnyebb, a padlózásnál pedig valamivel olcsóbb. P. F.

Burgonya etetése.

460. felelet.

Mindenesetre czélszerű a párolt azaz gőzben főtt burgonyát etetni, de ha szeccskát etet a hízókkal, ugy legczélszerűbb a burgonyát nyersen összevágni s rétegezni a szeccskával s ugy rábocsátani a gőzt. A szeccskát pedig, ha csak lehetséges, 48 óra múlva etetni, mivel ekkor atment már a fülleszték a tejsaverjedésen, a mi kellemessé teszi a takarmányt s könnyebben emészthetővé. P. F.

Könyvismertetés.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara jelentése kerületének gazdasági, kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól 1892-ben. (Nagy nyolczadret 310 lap.)

(Gabonatermés. — Bortermelés. — P-Baraczkai szőlőtelep. — Konyakhamisítás. — Gyümölcsstermés. — Vértetű. — Állattenyésztés. — Sertésenyésztés. — Ipar. — Wenckheim Fr. gróf tevékenysége. — Bank- és hitelügy. Hitelszövetkezetek hanyatlása. — Mezei munkáskérdés.)

Az aradi kereskedelmi és iparkamara működési területének közgazdasági helyzete, tekintve, hogy az első sorban területének földmívelésügyi viszonyainak alakulásától függ, a lefolyt évben nem vala igen kedvező. Aradmegyében a termés sem mennyiség, sem minőség dolgában nem sikerült, mert a hol megkímélte azt a jég, ott tönkre tette a szárazság; Békésben a termés gyöngye közep volt, ugyanigy Csanádban is; Hunyadvármegyében pedig csak közepes. Ezen általános állapot aztán nyomasztólag hatott a közgazdaság többi ágára és egy téren sincs valami kimagasló, fontos mozzanat.

A gabonatermés Aradmegyében 1892-ben átlag rosszabb volt az előző évinél; a buza termése Aradmegyében kat. holdankint 10—12 hl. között váltakozott, de sok helyen csak 7, sőt 6:5 hektórt termett, melynek sulya 70—76 kgr volt és csak igen ritkán érte el a 80 kgrt; az őszi rozstermés kat. holdankint 9—10 hektó volt, míg sulya 66—72 kgr között váltakozott; az árpából 11—16 hektó 60—65 kgros, míg a zabból sokszor 18—19, de néha csak 4—6 termett 38—42 kgros sulylyal. — Sok kárt okozott e vidéken a hesszeni légy (József kir. herczeg bánkúti birtokán 300 holdnyi területen teljesen kipusztította a buzaetést), továbbá a Lema melanopus és a rozsdá. Békésben a kedvezőtlen időjárás miatt a gabonatermés még a szomszédos földeken is rendkívül különbözött volt, mert míg az egyik gazda kat. holdankint buzából 5—7 q szép szemet aratott, addig szomszédja csak 1—3 q rostaalszerű szorult szemet kapott; az átlagos hozam buzából holdankint 8—9 hektó; rozs és zab kevés termeltetik itt, míg az árpa igen vékony, szorult szemű volt és mint sörárpa szóba sem jöhet. Csanádban a buza holdankint 4—6 q 70—79 kgr sulyu termést hozott; az árpa 6—7 q-al fizetett és sulya 62—64 kgros volt, melynek

jobb fajtáját, mint sörárpat, Bajorország számára már az aratás után igen kerestek. A zabtermés kevés volt. Hunyadvármegye hegyes vidékén a termés átlag sokkal jobb, mint a mélyebb tekvesü völgyes vidékein. A tengeri — habár mennyisége igen változó volt — minősége átlag kitünő, de ára nem volt jó.

Répcze Aradon kevés termett, mert annak egy veszet már ősszel a rovarok tették tönkre és a mi megmaradt, azt végleg kipusztították tavasszal; Békésben e növény már-már teljesen kiesett a vetésforgóból, mert annak termelése sok vesződséggel, de kevés, vagy semmi haszonnal sem jár. Ugyanigy áll a dolog a kendertermeléssel, melynek útját a kenderazatok hiánya állja. A cukorrépának, melynek a kedvezőtlen időjárás mégis kedvezett, átlagos hozama nagyjából kielégítő volt, minthogy mívelési költségei — a gazdaság munkaerejét nem számítva — holdankint 30—50 frt közt ingadoznak. A dohánytermés kielégítő, noha minősége a jégveréstől sokat szenvedett; összes termés 83216 42 q volt és egy kat. hold átlag 140:24—155 52 frtot jövedelmezett. — Takarmányrépa Aradmegyében 25—30%-al jobb mint 1891-ben.

A mi a bortermelést illeti, az kivált a régi jó hírnevű Arad-Hegyalján igen válságos időket él; az egész szőlőterület tele van filloxerával és a hol mégis termelt valami és ha azt a peronoszpóra nem viselte meg, ott a termést szeptember 6-án tönkre tette a jégverés. Tekintve, hogy Arad-Hegyalja megmentése és annak szőlővel való újabb beültetése végett a kormány a paulis-baraczkai szőlőtelepet ajánlotta, az előttünk fekvő jelentés igen behatóan foglalkozik ezzel is. — Ismerteti a francia vállalkozó (Richter Ferencz) és munkásainak oltási munkálatait és elért sikereit, melynek eredménye az, hogy a telep czéljaira 110 kat. hold szolgál, melyből 48 5 hold anyaszőlő. — A mi magát a telepet, mint közgazdasági intézményt illeti, a jelentés azt igen kétes értékűnek mondja, ugy hogy abból vajmi kevés hasznot remélhet az ottani vidék, sőt hátrányos lesz magára telepítésre és hátrányos a földmívelés egyéb ágaira. Hogy miért, azt megmondjuk magunk is, ott, a hol a kamara területének munkaviszonyairól szólunk. A mi pedig a bor értékesítését illeti, annak — e kamara szerint — igen nagy hátrányára van az olasz bor behozatala: mert ennek a piaczon való megjelenésével a borárak rohamosan alaszálottak. Már most, ha az továbbra is így lesz és ha a közönség is vagy megszokja azt az újabb behozatali cikket, vagy sörfogyasztásra megy át, továbbá, ha a hazai borunk hitelét megingatják a nem eléggé rendezett borászati viszonyok (borgyártás és hamisítás), akkor még kevésbé lesz kilátás arra, hogy valaki a költséges, sok bajjal és még több kockázattal járó új telepítésbe belefogjon. A bor előnyös értékesítését hátráltatja az is, hogy míg az Aradról Budapestre ér, beletelik 6—8 nap, miközben annak mennyiségét csudálatos (de azért könnyen érthető) módon megdézsmálják. Minden esetben nekünk csak helyeselnünk kell a kamara ezt a felszólalást, mert ha valahol, akkor itt, a honnan ez előtt nagyobb és jó hírnevű kivitelünk volt, szükséges, hogy a bortermelés jelenleg igen válságos helyzetben levő ügye megvédessék, nehogy olyan üzemekkel, mint a milyen a Dávid Gyula-féle «Világosi konyak-gyár» esete volt, e vidék gazdasági hírneve megsorboljon. — Ez a nevezett vállalkozó fönebb említett czég alatt telepengedélyt nyert, czégét a kir. törvényszéknél bejegyeztette, gyártmánya védjegyét pedig az iparkamaránál be-lajstromoztatta, de gyárat nem állított fel, hanem helyett Spalatóból és máshonnan kész árut palaczkokban hozatott és azokat saját védjeggyel ellátva, forgalomba hozta addig, míg az iparfelügyelő az ő üzemleinek nyomára nem jött es a szolgabíró attól nem tiltotta el.

A gyümölcsstermés nem sikerült. Igen nagy baj az, hogy az Arad-Hegyalján igen nagyban pusztít a vértetű, a mely ellen a küzdelmet szintén nagyobb erélylyel kellene fölvenni, mert az aligha nem későn lesz már akkor, a mikor az egész

tisztántuli kerületen ellepi a gyümölcsösöket az alma- és körtefa ezen legveszedelmesebb ellen-sége.

Áttérve az állattenyésztésre, a *szarvasmarha-tenyésztés* 1892-ben is jövedelmező volt. Az ökör párjának ára 240—400, tehén 50—160 frt között váltakozott. A *lőtenyésztés* a kamara kerületének Mezőbeggessel szomszédos vidékein szembe-tűnően halad és most, hogy e telepnek egyik osztályát (160 lovat) Békés-Csabára helyezik át, remélhető, hogy ez a szép haladás még kedvezőbb lesz. A sertésenyésztés egyeszt szépen fejlődik, mert a nagyobb uradalmakban már majdnem mindenütt jó tenyészanyagot tartanak, másrészt azonban kisebb gazdaknál igen gyenge lábon áll.

Hogy ez utóbbi bajon segítve legyen, a békésmegyei gazdasági egyesület azzal a felhívással fordult egyes községekhez, hogy tenyészkanokat szerezzenek be és ezeket úgy tartsák és bocsássák a község tenyésztési céljai előmozdítására, mint az a községi tenyészbíráknál szokás. Ez azonban itt nem elég, mert ezenkívül rendezni kellene a sertéskereskedés ügyét is. A dolog jelenleg úgy áll, hogy a sertésárak a kőbányai piac szerinti alakulnak, holott a vidék háromszorta többet szálit kifele, mint ez a sertés piac. És most, ha valaki csak tisztán a kőbányai piac árfolyama szerint számít és e szerint igazodva varja czikke kedvező értékesítési idejét, az igen sokszor érzékeny károsodást szenved. Ugy volt az 1892-ben. A sertésenyésztők és bizalok akkor ugyanis a kőbányai piacra alkalmazkodva, árúkat minden pontos számítás nélkül azzal a hiszemmel adták el, hogy ha majd a kereslet felélénkül, ők majd eleget tehetnek ennek a kiváncsolomnak is, mert a mutatózó hiányokat vidéki árúval pótolhatják. — Az újabb kereslet csakugyan beköszöntött és mikor a kereskedők a megkötött üzlet után hozzáálltak az áru beszerzéséhez, kitűnt, hogy a vidéki áru már rég elfogyott. Hogy az ilyen esetekből származó károk ne forduljanak többé elő, a kamara kivanatosnak tartja, hogy az összes határszéli vámhivatalok a sertéskivitelről hetenkint, vagy legalább minden két héten kimutatást közöljenek, a melyhez ár-hullámzás dolgában, mint megbízható alaphoz, alkalmazkodni lehessen.

Az ipari viszonyokból — habár azok lapunk keretén kívül esnek — ki kell emelnünk, hogy haladás csak a gyáriparnál mutatkozik és e téren az első munkások egyike gr. Wenckheim Frigyes. «A mi Boros-Sebesen történik — mondja a kamara jelentése — az tökével rendelkező nagyobb birtokosaink részére is követendő például szolgálhat. Gróf Wenckheim Frigyes nemcsak józan számításal, hanem igazi ügyszeretettel karolta fel az ipart ujonnan szerzett uradalmában. — Vasutat épített Boros-Sebestől Déznán át Monyászára, a vasbányászatot és vasgyártást észszerűbb alapokra fektette. Üzletszerűen kezelteti a monyászi márványbányát, uradalmának egyik községében (Doncsényban) faipart (fűrészgyárt) létesített, furatja a monyászi gyógyfürdőnek forrását és ha az elég eredményes lesz, hajlandó a fürdőt az újabbkori igényeknek megfelelőleg átalakítani. Boros-Sebesen a gyárnál alkalmazott villanyvilágítás jótéteményeiben részesíti a lakos-ságot is, mert a község főtere és néhány utcája az ő gépeivel ingyen világíttatik meg villamos fényvel. A község büszke is erre a haladására és nemrégiben hírlapilag követelte magának az elsőség dicsőségét a technika ezen kiváló viszonyának élvezése tekintetében. Kétségtelen, ezen példából, hogy ha Magyarország mindazon nagybirtokosai és pénzes emberei, a kik hivatva lennének reá, bölcs körültekintéssel megtennék maguk hasznára is azt, mit az ipar előbbrevitele érdekében tehetnek: annyi buzdítás, annyi hazafias lelkesedés, annyi elméleti és akadémikus tárgyalás után az iparnak egészen másként kellene állani hazánkban. De fájdalom, a mily sokat beszél e közönségünk az iparról, voltaképpen olyan kevés érteke van iránta. E részben az elposványodásnak szelleme uralkodik a helyzeten. — Az, a mit általában gazdasági hazafiságnak nevez-

nek és a mi nem egyéb, mint szélesebb látókörű felfogása annak, hogy a mi fejlődésünk állapotában egyoldalú osztályérdekek után futkosni tulajdonképpen nagyon helytelen számítás és véték az ország közérdeke ellen, még nem hatotta át eléggé tarsadalmunkat. Az ipar természetéről szívesen beszélnek az emberek és ha arról van szó, hogy új iparágak honosítottassanak meg, a törvényhozás is készséggel megszavazza az áldozatokat, de ha a mai fejlődött iparágak fenmaradását nem áldozattal, hanem csak némi kimé-lettel kell biztosítani, akkor a lelkesedés s áldozatkészség elhagy bennünket!»

A gyáripar többi ágai közül még csak a malomipart emeljük ki, vagyis inkább a jelen-tésnek azt a megjegyzését, mely szerint a mal-maink versenyképessége sokkal nagyobb érdeke a magyar mezőgazdaságnak, mint az, hogy idegen (Románia és Szerbiából vámentesen behozott) gabonát malmaink egyáltalán ne használhassanak. (23. és 77 l.) Ez tisztán csak a malomipar érdeke, melyből — mint azt már többször emle-gettük — a mezőgazdaságnak éppen hátránya van.

A mi a kamara pénzügyeit illeti, ezeket, dacára a gyenge termésnek és a gabonakivitel hiányának, a pénzűbőség, a kamatlab alászállása és emelkedésének elmaradása jellemzi. A takarékpénztárak, valamint a kereskedelmi- és ipar-bankok alaptőkéje 3.388.000, tartaléktőkéjük pedig 1.015.108 frtra emelkedett. Szintugy emelkedett a váltótárca, a jelzálogkölcsonök, az előlegek és kölcsonök álladéka és a kötvénykölcsonök összege is, úgy hogy ezen üzletágak után elért tiszta nyeresemény az 1891-ét 79.506 frttal multa felül. A részvénytőke átlagosan 18 55% -ot kamatozott, legmagasabbat fizetett az aradi első takarékpénztár 300 frt után 80 frtot, tehát 26 66% -ot; leg-kevesebbet 5% -ot az arad-csanádi gazdasági pénztár.

A szövetkezeti alapon szervezett takaré-önsegélyző- és előlegezési egyletek azonban hanyatlának; 1891-ben csak *erkölcsi szempontból volt némi (!) hanyatlás* és most e hanyatlás már számokban is kifejezhető és sok egylet nincs már távol attól, hogy végleg feloszoljon!

Végül, hogy megemlékezzünk az osztrák-magyar bank aradi fiókintézetéről is, ez mint tiszta jövedelmet 1892-ben 57.183 frt és 52 krral többet mutat ki, mint a megelőző évben.

Utóljára pedig át kell térnünk e kamara te-rületének mezőgazdasági munkáviszonyaira, a melyekkel e jelentés részletesen nem foglalkozik, hanem több helyen csak futólag megérint, mintha félne azok ismertetésétől. Ismeretes, hogy ép e vidék egy része az, a hol a földmivelő munkás-osztály között a szocializmus magjai el vannak hintve. Ezeknek a tanoknak gyors kiirtása lehe-tetlen, mert erélyes fellépés csupán csak ál-vértanukat teremtene, pedig ezek a legveszedel-mesebbek. — Legjobb gyógyító szer volna a kamara szerint ezt a megszáporodott lakossá-got kitelepíteni és a megmaradt résznek kellő munkát adni. Akkor elmúlnak az elégedetlenség oka és vele el a szocialisztikus törekvések is. Ezt az elérendő célt szem előtt tartva, a békés-és csanádmegyei kivételes állapotoknál némi gondot adhat a p-baraczkai telep és más ipari nagyobb vállalat is, a mely sok tekintetben há-trányosan hat a mezőgazdasági munkáviszonyok további fejlődésére. Így 1892-ben e szőlőtelepen ta-vaszi munka idején 400 ember dolgozott, melyek mindnyájan a környék legmunkabiróbb és leg-gyakorlottabb munkásaiból állottak. A ki tehette, mind a telepre sietett dolgozni. A telep szom-szédos része munkás nélkül marad, s a ki mégis hajlandó volt munkába állani, az az 1891. évinél 30—80% -kal magasabb munkabért is követelt, mert hisz a p-baraczkai telepen annyit kapott. És mi lett ennek a következménye? Az, hogy azok a tulajdonosok, kik a telepítést részben már megkezdtették, munkájukat kénytelenek voltak felbeszakítani, mert ilyen körülmények között a verseny nem hajt hasznot; a baj még azzal is nagyobbodott, hogy ez még egyéb mezei mun-kálkodásra is bátrányos volt. Igaz volt tehát az a félelem, a melynek a kamara kifejezést ad

arra az esetre, ha a telep munkatere a jelen (1893) évben még inkább fokozódni fog. Utóvégre is a baraczkai telepítés nem tarthat örökké, így tehát csak ideiglenesen hatott zavarólag azokra a mun-káviszonyokra, a melyeket épen javítani kellene. Senki sem vonja ugyan kétségbe a telepítési munkálatok jó szándékát, de annyi bizonyos, hogy a cél jelen esetben még sem szentesíti sem az eszközt, sem a folytatott eljárást.

—j.

A m. kir. állami gazdasági gépkísérleti állomás.

Az Országos magyar gazdasági egye-sület kezdeményezésére a múlt évben a m. kir. József-műegyetem gazdasági gépé-szeti tanszéke kapcsolatokban a vallás-és közoktatásügyi miniszterium egy gazda-sági gépkísérleti állomást szervezett, melynek feladata a neki bejelentett gazda-sági gépeket és eszközöket alapos vizs-gálat alá venni és róluk véleményt mon-dani.

Az állomás a gépek tudományos és technikai vizsgálatán kívül azokat gya-korlati alkalmazásukban is megbirálja, evégből az állomás hivatalos magyar gazdasági egyesület által választott bizottsággal van kiegészítve.

Az állomás szervezeti és működési szabályzatát egész terjedelmében a követ-kezőkben közöljük.

A magyar kir. állami gazdasági gépkísérleti állomás szervezeti szabályzata.

1. §.

A gépkísérleti állomás hivatása: a *mező-gazdaság és a mezőgazdasági mellékparágak gépiparának fejlesztése és az idevágó szakisme-retek terjesztésére hatni.*

2. §.

E szerint a gépkísérleti állomás feladata és célja különösen a következőkben áll:

- A mezőgazdasági gépészet és technológia körébe tartozó találmányokra és szerkezetekre nézve előzetes véleményt és utbaigazítást adni;
- kipróbálni a gépeket mindazon tulajdon-ságokra nézve, melyek a végzett munka minősé-gére és költségeire befolyással vannak,
- a próbák eredményeit szaklapokban és külön értesítőben nyilvánosságra hozni,
- a czélszerűnek bizonyult gépeket megis-mertetés végett kiállítani s így azokat huzamo-sabb ideig hozzáférhetővé tenni.

3. §.

A gépkísérleti állomás mindenkori igazgatója, a mennyiben azt elvállalni hajlandó és a meny-nyiben ezen különös elfoglaltatást a tanári állás munkaköre megengedi: a m. kir. József-műegyetem géptan tanára.

4. §.

A kísérleti állomás a gépeket különböző czélből és így különböző módzatok szerint pró-bálja meg s pedig:

- tisztán tanulmányi czélből,
- hogy a megpróbált gépről a beküldőnek véleményt adjon,
- hogy a próbák eredményét a technikus és gazdaközönség tájékoztatására nyilvánosságra hozza,

5. §.

Minden a kísérleti állomáson kísérlet alá vett gép úgy műszaki, mint gyakorlati szempont-ból lesz megvizsgálva.

A kísérletek műszaki részét a kísérleti állo-más igazgatója és annak technikai segédszemély-

zete végzi: zottság ala-sági egyesü-bizottságot-szaki szako-sület igazga-szaki szako-gyanánt eset-hivhatók m

A külö-leti állomás-jutnak:

- tanu-gyárosoktól
- véle-találók külö
- nyil-kiallítása c-azonban az-gálását foga-javitást mut-leírása és r

A tiszta-zítására szö-kísérleti allo-a műszaki, és a folytat-érdekelt fele

A szak-ugyszintén küldött gép-kísérleti allo-sági egyesüli-állapítja meg-megallapítá-gyártelepen-munkában -kültag felügy-itt gyűjtetne-kérdőív szer-könyvbe felv-nyitványok-leveltárába l

A felek-zatalára sa-ezen jogáva-állomás gon-mely a gép-közben érbe-folyólag tűz-gépet biztos

A 4. §-tudományos

a) ala-ának a bek-tására vona-beküldő bele-más értesítőj-a) ala-sági egyesüli-a jelentés ki-a gépnek n-a bírálat mo-voltak. Ezen-gatója szerke-jában kiadja-csakis szóró

A mely-bizonyítványt-módon elferd-hogy gépeit E-mellett az-gának a jog-misítások ell

Az eml-kívül, a kísé

zete végzi; a gyakorlati kísérletekhez vegyes bizottság alakul, mely célra az országos gazdasági egyesület saját kebeléből *állandó gépvizsgáló bizottságot* választ meg, melynek tagjai: a műszaki szakosztály elnöke és alelnökei, az egyesület igazgatója és ügyvezető titkára és a műszaki szakosztályból választott 8 tag. Kültagok gyanánt esetről-esetre egyes speciális szakemberek hívhatók meg.

6. §.

A különböző czélnak megfelelőleg a kísérleti állomáshoz a próbatárgyak következőképen jutnak:

- a) tanulmányi czélből az állomás a gépeket gyárosoktól és magánosoktól kölcsönképen kéri ki;
- b) véleményes próbákra gyárosok vagy felalálók küldhetnek be gépeket, míg
- c) nyilvános bizonyítvány elnyerése és a gép kiállítása czéljából bárki küldhet be gépeket, azonban az állomás csakis oly gépek megvizsgálását fogadja el, melyek czélszerű ujitást vagy javítást mutatnak fel; miért is előzetesen a gép leírása és rajza küldendő be.

7. §.

A tisztán tanulmányi és a gyárosok utbaigazítására szolgáló próbák kísérleti módozatait a kísérleti állomás igazgatója állapítja meg és ugy a műszaki, mint a gyakorlati kísérleteket vezeti és a folytatólagos kísérletek eredményeiről az érdekelt feleket közvetlenül értesíti.

A szaklapokban való ismertetés és kiállítás, ugyszintén bizonyítvány-elnyerés czéljából beküldött gépekre vonatkozó kísérleti eljárást a kísérleti állomás igazgatója az országos gazdasági egyesület gépvizsgáló bizottságával közösen állapítja meg. — Ily gépek gazdasági értékének megállapítására azok valamely gazdaságban vagy gyártelepen buzamosabb ideig tartó folytonos munkában — legalább egy bizottsági bel- vagy kültag felügyelete mellett — figyeltetnek meg és itt gyűjtetnek össze, az előzőleg megállapított kérdőív szerint a megfelelő adatok, melyek jegyzőkönyvbe felvéve, az állomás által kiadott bizonyítványok másolataival együtt, az O. m. g. e. levéltárába letéttetnek.

8. §.

A felek gépeik felállítására és munkabehozatalára saját megbizottjaikat küldhetik ki; ha ezen jogával a beküldő élni nem akar, az állomás gondoskodik erről, de semmiféle kárért, mely a gépet ugy szállításkor, mint munkaközben érheti, felelősséget nem vállal. Ebből kifolyólag tűzveszély ellen is a beküldő tartozik gépet biztosítani.

9. §.

A 4. §. a) alatti próbák eredményei csakis tudományos czélnak szolgálnak;

a b) alatti eredmények mintegy tájékozást adnak a beküldőnek a szerkezet kívánatos javítására vonatkozólag és ezen eredmények — a beküldő beleegyezésével — csakis a kísérleti állomás értesítőjében tétetnek közzé,

a c) alatti eredmények az országos gazdasági egyesület szaklapjában is közzététetnek és a jelentés kimerítő s okadatolt bírálatot tartalmaz a gépnek minden tulajdonságaira nézve, melyek a bírálat módozatára és eredményére befolyással voltak. Ezen jelentéseket a kísérleti állomás igazgatója szerkeszti és hivatalos bizonyítvány alakjában kiadja. Ily bizonyítványok a felek által csakis szóról-szóra közölhetők.

10. §.

A mely beküldő a kísérleti állomástól nyert bizonyítványt csak kivonatosan közli, vagy bármi módon elferdíti, nem tarthat többé igényt arra, hogy gépeit a kísérleti állomás megvizsgálja. — E mellett az állomás igazgatója fentartja magának a jogot, hogy ilyenmü bizonyítvány-hamisítások ellen a törvényes eljárást megindítsa.

11. §.

Az említett szaklapokban való közléseken kívül, a kísérleti állomás összes működéséről időn-

ként értesítőt ad ki, melyben a megpróbált gépek csoportos leírása és rajza foglaltatik; e mellett azonban ezen értesítőben a többi ugy bel- mint külföldi gép és gazdasági technológiai kísérleti állomások munkássága is ismertetve lesz, ugy, hogy ily uton az érdekeltek teljes tájékozást nyerhetnek a mezőgazdasági gépészet és technológiai folytonos haladásáról. A kísérleti állomás értesítői könyvtáru utján megszerezhetők és az országos gazdasági egyesület tagjainak kedvezményes áron adatnak el. — Az értesítőt a kísérleti állomás igazgatója szerkeszti.

12. §.

A kísérleti állomás az ismertetés czéljából megvizsgált gépekkel a beküldők óhajára és költségére, ugy az országos gazdasági egyesület által rendezendő tenyészállatvásár terén, mint a kereskedelemügyi miniszterium által fentartott kereskedelmi muzeum egy külön elzárt helyiségében *időszakos kiállításokat* rendez.

A kiállított gépek táblázatos kimutatást kapnak, melyben kiüntetve vannak: a gép munkabírása, a végzett munka minősége, az üzem költségei, a gép technikai kivitele és egyéb a gépet és annak működését jellemző adatok.

A kiállító köteles a kísérleti állomástól nyert kimutatást gépere kifüggeszteni; e mellé azonban saját árjegyzékeit is csatolhatja.

13. §.

A felek a gépeket saját költségükön tartoznak a próba és kiállítási helyekre szállítani. — A szállításra és a külföldi gépek vámvisszatérítésére vonatkozó esetleges kedvezményekről külön értesítőt ad ki a kísérleti állomás.

14. §.

Az országos gazdasági egyesület kiállításain kiállított tárgyak eladását a magyar gazdák országos szövetkezete közvetíti, míg a kereskedelmi muzeumban kiállított gépek a muzeum igazgatóságának közvetítésével vásárolhatók meg.

A kiállítási területért és felügyeletért járó díjjakat az országos gazdasági egyesület kiállításain az egyesület igazgatósága, a kereskedelmi muzeumban rendezett kiállításokon pedig muzeum igazgatósága állapítja meg, a mely díjtételekről a felek idejekorán értesítve lesznek.

15. §.

A kiállításba felvett gépek az állomás által előre megállapított és kihirdetett időben üzemen mutattnak be; azon gépek, melyeknek munkája lármával, vagy porral és piszokkal jár, csak üresen járatnak. Ezen alkalommal a kiállítók megbizottakat küldhetnek, kik a gépek rendes járatására ügyelnek és a látogató közönségnek magyarázatokkal szolgálnak. Felügyelők nélkül lévő gépeknél a felügyeletet a kísérleti állomás személyzete végzi.

16. §.

A kísérleti állomás a tanulmányozás czéljából kölcsönként gépeket természetesen díjmentesen próbálja meg, esetleg azokért kölcsöndíjat is fizet;

a véleményezés czéljából beküldött gépek csak azon esetben próbáltatnak meg díjmentesen, ha a beküldő vagyontalanságát igazolja és a találmány támogatásra érdemesnek mutatkozik; az ismertetés czéljából beküldött gépek megpróbáltatása csak azon esetben díjmentes, ha azok ismertetését az állomás közérdekből rendkívül fontosnak tartja és ezen czélból a gépet gazdáktól vagy gyárosoktól kölcsön kéri.

Rendes körülmények között a gépek beszállítása alkalmával azokért következő *próbadíjak* fizetendők:

- minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 1—100 frt 15 frt;
- minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 101—300 frt 30 frt;
- minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 301—600 frt 45 frt;
- minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 601—1000 frt 60 frt;

minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 1001—1500 frt 90 frt;

minden tárgyért, melynek árjegyzéki ára loco Budapest 1500—300 frt 120 frt.

Nagyobb értékű tárgyaknál, 3000 frtnál nagyobb összeg után még 2% fizetendő.

Az összes szállítási költségeket a beküldő viseli.

17. §.

A betolvó összeg 40%-a a kísérleti állomás irodái, kezelési és utazási költségeinek fedezésére való, 50%-a a kísérleti állomás igazgatóját illeti meg, 5% a segéd-, 3% a gépész és 2% a szolgazemélyzet jutalékát képezi.

Az esetleges maradék a kísérleti állomás felszerelésének bővítésére fordittatik.

Budapesten, 1892. évi április hó 15-én.

Az Országos magyar gazdasági egyesület nevében

Gróf Desseuffy Aurél s. k.

A kísérleti állomás e. i. igazgatója

Az állandó gépvizsgáló bizottság elnöke

Lázár L. Pál s. k.

kir. műegyetemi ny. r. tanár.

Ifj. gr. Széchenyi Imre.

Az állandó gépvizsgáló bizottság tagjai:

Forster Géza s. k. Remenyik Imre s. k.

Hegedüs József s. k. Renner Gusztáv s. k.

Herczfelder Manó s. k. Reusz Henrik s. k.

Kvassay Jenő s. k. Dr. Szabó Ferencz s. k.

Miklós Ödön s. k. Szilassy Zoltán s. k.

Nagy Desz s. k.

Vegyesek.

Mai számunk tartalma:

Oldal

Közlemények az orsz. magy. gazd. egyesület köréből. 857
(Közlekek-estély. — Olvasó-terem.)

A mezőgazdasági répaszeszgártás jövője. Ifj. Lakaner László ... 857

A tej mennyiségének és minőségének ingadozása. 858

Kisbér újabbon beszerzett csődőrei. Monostori Károly 859

Az istálló-trágya foszfátosításáról. Dr. Bütös Béla ... 861

A légnomás hatása a növények fejlődésére ... 862

Istálló-lámpa ... 862

Czélyszerű sajt készítése mód kevés mennyiségű tejből. 862

A dohány öli a bacillust ... 863

Kérdések a gyakorlat köréből ... 863

Száritott répaszeletek tápértéke ... 863

Honvédlóvak beszerzése ... 863

Istálló-padlás megtárnak ... 863

Burgonya etetése ... 863

Könyvismertetés ... 863

A m. kir. állami gazd. gépkísérleti állomás ... 864

Vegyesek ... 865

Személyi hírek. — Gyászhir. — Kivonat a hivatalos lapból. — Növénytermelési pályázat. — Földmívelésügyi miniszter szemléi. — József főherceg ünneplése mint gazda. — Tokaj-Hegyalja újjártatása. — Uj szőlőtelepítés. — A nyíramegyei gazdasági egyesület. — Állatorvosi akadémiái ballgatók kirándulása. — Magyar borvita a francia kamarában. — A telepítési javaslat. — Magyar juhok Párisban. — A boszniai mezőgazdasági viszonyok. — A mezőgazdaság hanyatlásának okairól. — Németország gyapjúvámot tervez. — Hamisított magyar vaj Berinben. — A köles hamisítása. — Apró hírek.

Kereskedelem és tőzsde ... 867

Budapesti gabonátözsde. — Határidők árfolyama.

Élelmiczikkék a budapesti hetivásáron. — Állatvásárok.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek ... 867

Személyi hírek. Roditek Gyula, muzslai földbirtokos, eljegyezte dömötöri Németh Gizella kisasszonyt.

özv. dömötöri Németh Albertné urnó, hevesi földbirtokos leányát. — Fejérvataki Mihály, egri érseki uradalmi ispán, eljegyezte Bonós Pepike kisasszonyt, Nagy-Tállyán.

Gyászhir. Csoma Mihály, a bodrogi Tiszszabályozótársulat szakaszmérnöke, Perbenyiken elhunyt.

Kivonat a hivatalos lapból. Állatjártványok. Lép-fene 164 k. 223 u. Veszettség 101 k. 118 u. Takonykór és bõrféreg 141 k. 217 u. Száj- és körömfájás 70 k. 993 u. Ragadós tüdőlob 80 k. 202 u. Himlő 30 k. 54 u. Tenyészbenáság és hólyagos kiütés 9 k. 23 u. Rühkór 43 k. 152 u. Sertésorbáncz 75 k. 570 u. Bivalyész 12 k. 14 u.

Növénytermelési pályázat. A „Köztelek” által valamely takarmánynövény vagy magvainak termelését és eltartását tárgyaló növénytermelési gyakorlati irányú szakközleményre hirdetett 100 arany koronás pályázata a f. hó 15-én telt le, a melyre 6 pályamunka érkezett be. A pályamunkák czimeit és jeligeit a következők: 1. *Az árva rozsnok.* Jeligeje: „Ami jó, az figyelemre méltó”. 2. *A zabos búkköny termelése.* Jeligeje: „A természet egyetlen tolmácsa a kísérlet”. 3. *A takarmányrépamag-termelés.* Jeligeje: „Ne költsünk ott, hol nyerhetünk”. 4. *A luczerna termelése és használati értéke.* Jeligeje: „Ha sok a takarmányod, sok a pénzed”. 5. *A ballaczimról és annak termeléséről.* Jeligeje: „Próbáld meg mindent és tartsd meg a legjobbat”. 6. *Milg gyakorlati szabályokat tartunk a tengerinek takarmányul vetett termelésénél szem előtt, ha azt zsenge állapotban, vagy szárítva szőlőben akarjuk etetni.* Jeligeje: „A gazdát az Istentől adott természet befolyásolja”. A pályamunkák megbírálására felkértük *Balás Árpád* a m.-óvári gazdasági akadémia igazgatója, *Cserhádi Sándor* a m.-óvári m. kir. gazd. akadémia tanára és *Wimmer Kálmán* primási uradalmi intéző urakból álló bizottságot.

Földmívelésügyi miniszter szemléi. Gróf Bethlen Andras földmívelésügyi miniszter legközelebb megnézte a közbágyhidat és a marhavásárt. A minisztert Liphay miniszteri tanácsos, Dubrowsky Róbert miniszteri titkár, Jamnitzky osztálytanácsos és Klima főállatorvos kísérte. A főváros részéről Viola Imre tanácsos, Zigler Nándor közbágyhídi igazgató, Kratky János mérnök fogadta a minisztert, a ki megnézte az ujonnan épült istállóhelyiségeket, a vásárteret és az állategészségügy kezelését.

József főherceg ünnepése mint gazda. A Magyar Gazdak Jegyzőségi Szövetsége, melynek József főherceg a védnöke, elhatározta, hogy a jubiláló főherceget szintén feliratban üdvözi. A felirat a főherceg érdemeit a gazdaság körül következőképen méltatja: „A nemzet gazdasági fejlődését gátló veszedelmektől óvni, vagyonsodását előmozdítani, szintén komoly és hasznos magyar hazafiság. A polgári erényről ad példát a ki ezt a hazafiságot gyakorolja. És ime ezt gyakorolja fenséged, midőn földbirtokain olyan mintagazdálkodást teremt, mely az egész magyar földbirtokososztály tanulságára szolgál; ezt, midőn a Duna elhagyatott szigetéből tündérkertet varázsol s azt fővárosunk egyik legnagyobb vonzóerejévé teszi; ezt, midőn a haza tengermosta déli határán éles tekintetével kiszemeli a pontot, melynek eddig kopár talaja arra van hivatva, hogy felvirulva enyhet adjon a szenvedőknek s becsületes hasznót szorgalmas művelőinek; ezt a hazafiságot gyakorolja fenséged, midőn mint szervező vezér még egy hadsereg élére áll, az éber polgárok ama hadseregének élére, mely az örökös ellenség, a tüzvész pusztításai ellen nappal és éjjel mindig őrt áll s szakadatlanul új és új csatára kel.”

Tokaj-Hegyalja újjáteremtése. November 25-én nagy értekezlet volt Tokaj-Hegyalja rekonstrukciója érdekében. Ennek az értekezletnek a megállapodásairól Bernáth Béla emlékiratot terjesztett a kereskedelmi miniszter elé, a ki most következőkben reflektált a memorandumban kifejezett kívánásokra. Megemlékezvén az utak és utadó tárgyában teendőkről, áttér az iparnak a Tokaj-Hegyalja vidékén való fejlesztésére irányuló, egyébként csak egész általánosságban mozgó javaslatra. Előrebocsátja a miniszter, hogy már néhai Baross Gábor kereskedelmi miniszter

kiküldötte egyik szakközlegét a helyzet tanulmányozására, majd megalakította a zemplénvármegyei közgazdasági bizottságot, melynek tagjai a helyi érdekesség köréből sorakozva, a viszonyok beható ismerete által kihatást nyújthattak arra, nézve, hogy meg fogják jelölhetni azokat a módokat, melyek szerint a helyzet sikeres javítása a legcélszerűbben elérhető volna. A bizottság meg is állapította a programját, melynek kereteibe bevontak egy sör- és egy malatagyár, egy keramitgyár, egy kenderáztató telep létesítésének, a faipar a kőipar fejlesztésének, a kosárfonás meghonosításának, azonkívül pedig immunis szőlőterületeknek a kormány segélyével való bevételeinek és a gyümölcsstermelés felkarolásának eszméjét. De hivatkozni kell már néhai Baross miniszter által is több ízben hangsúlyozott ama kijelentésre, hogy a czélbavett intézkedések bármily hasznosak legyenek is, mégsem tevésthető szem elől az a feladat sem, hogy az a nagy nemzeti kincs, melyet a világhírű tokaji, illetve hegyaljai szőlő- és bortermelésben birunk, mielőlt lehetséges, ismét helyreállítsanak, illetve pótoltsanak. E szerint Lukács miniszter is az adott viszonyok között, szintén amaz álláspontra helyezkedik, hogy a bajok sikeres orvoslása csak úgy remélhető, ha ez áldozatok ama közgazdasági ág érdekében történnek, melyre a szóbanforgó vidék már a természettől is predestinálva van és ehhez képest az állami támogatás túlnyomó nagyrészt csak a szőlőművelés újjáteremtése s az elpusztított szőlőterületek rekonstrukciója igényelheti. Mindazonáltal nem zárkoztatik el a miniszter sem az iparfelkarolására irányuló kívánások elől és a mennyiben a közgazdasági bizottság oly életrevaló tervet vetne fel, melynek megvalósítása által a bajokat legalább részben orvosolni lehet s a munka nélkül való lakosság egy részének állandó foglalkozás biztosítható, a maga részéről kész azt támogatni.

Új szőlőtelepítés. Lukács Antal főrendiházi tag csömöri uradalmában levő szőlőjét — mint egy hozzánk érkezett tudósítás jelenti — ujonnan, teljesen a modern vívmányok tekintetbevételével alakítja át. Ez idén mintegy 10 kholdat rigoliroztak meg, hogy tavasszal új szőlőtökkel ültessék be. Együttal egy a talaj és éghajlat viszonyainak megfelelő mintegy 15 holdas gyümölcsöst is létesítenek. Ezen újítások erkölcsi értékkel is bírnak az említett vidéken, mivel a szőlők legnagyobb részben kipusztultak. Az adott példát, latván a munka módját és becsét, máris több szőlőbirtokos készül utánozni.

A nyitrai megyei gazdasági egyesület — mint egy hozzánk beküldött jelentés tudatja — f. hó 12-én közgyűlést tartott Odescalchi Géza herceg elnöke alatt. Ez alkalommal Mérey Lajos, dr. Rudnyánszky Béla és társai egyesületi tagok indítványára elhatározták, hogy Nyitra megyében egy huskonzervgyár és egy cukorgyár létesítsék. — A huskonzervgyár valószínűleg Nyitra városában, a cukorgyár pedig közel Nyitra városához fog felépíttetni. A huskonzervgyárnak nagy jelentősége van az állattartás szempontjából, mert az értékesítési viszonyok e téren a gyár felállítása után jelentékenyen javulni fognak. A gyár nagyszabású berendezésénél fogva jelentékeny számú szarvasmarhát fog igényelni, ennélfogva a vármegyei állattartók a gyárra, mint vevőre mindig biztosan számíthatnak. Az iránt megtették a kellő lépéseket, hogy a honvédelmi konzervszükséglete ezen gyárból is fedeztessék, e fontos körülményre nézve a honvédelmi miniszterium teljesen megnyugtató választ adott. A Nyitra vidéken felállítandó cukorgyár az itteni gazdaközönségnek igen nagy szolgálatot fog tenni, mert abba a kedvező helyzetbe hozza azt, hogy egy új termelési ággal próbálhat szerencsét, melyet eddig egy közeli cukorgyár hiánya miatt nélkülözni volt kénytelen s a mely az alacsony gabonaárak mellett igen nagy jelentőségű. Elhatározta ez alkalommal a gazdasági egyesület, hogy felkéri a földmívelési miniszteriumot, hogy a tudóvész fertőzése gyanujában levő szarvasmarhát ne zár alá helyeztessék, hanem a törvény értelmében azonnal sajátíttassa ki. Mert

a gazdára nézve sok kellemetlenséggel járó zár alá helyezés csak a bajeltávolítására s arra vezet, hogy az a zár alá helyezett istálló egész vidékét inficiálja; az iránt is megkeresi az egyesület a földmívelési miniszteriumot, hogy a fertőzött területeket ne törvényhatóságokként, hanem szűkebb zónánként állapíttassa meg, mert most a vármegye egyik északkeleti szögletében uralkodó tudóvész miatt az egész vármegye területe el van zárva a bécsi szabad piacról, a mi pedig a hízalókra nézve nagy kárral jár.

Állatorvosi akadémiai hallgatók kirándulása. Az állatorvosi akadémia negyedéves hallgatói e hó 16-án tanárjaik vezetésével meglátogatták a főváros közelében levő Cséry-féle tehenészetet, hol nem kevesebb mint 160 darab tejelő tehén áll. Ezen 40 év óta fennálló hírneves tejgazdaságban, mely a főváros élmezőjében oly nagy szerepet játszik, becses anyag kínálkozott a tanulmányozásra. Monostori tanár és Schwenszky, a tehenészet állatorvosa, behatóan ismertették és megmutatták a különféle fajtájú állatokat, a szebbnél szebb bikákat, hasas és leellett teheneket, melyek között olyan is van, hogy már 20 éve ad tejet, még pedig borjazások után 20—25 liter naponta. Megtekintették a hallgatók a takarmányozást, a fejést, tejszállítást, továbbá a 800 drb hízalásba fogott fiatal mangalicza sertésnyáját s az oltások iránt oly nagy mértékben érdeklődő ifjuság csudálkozással értesült arról, hogy e gazdaságban, mely 3500 holdnyi s melynek állatállománya 450 darab marha, 800 juh, 800 sertés, 20 lófogát, oltani semmiféle betegség ellen sem szoktak s daczára annak járvány a lefolyt 40 év alatt sohasé mutatkozott. Az igaz, hogy nagy súlyt fektetnek az egészségügyi intézkedésekre s arra, hogy az egész állatállományt folytonosan állatorvos kísérje figyelemmel. E szakértő nélkül itt nem vesznek, nem adnak el állatokat, nem helyeznek el új marhákat s a régi jó praktikus tulajdonos is, nagy ügyszerezzettel és szakértelemmel maga néz utána mindennek. Z.

Magyar borvita a francia kamarában. Az Olaszországgal kötött vám- és kereskedelmi szerződés, mely ama különös nevezetességre vergődött elnevezett klausula folytán az olasz bort 20 arany forint helyett 12 frank vammal zudítja nyakunkra, hogy olcsó borainknak csináljon konkurrencziát, következményeiben egy lépessel tovább megy, a mennyiben valószínű hogy rövid idő múlva eddig versenytárs nélkül állott finomabb borainknak is a hasonlóan alacsony vámtételek mellett beözönlő finom francia borokban erős konkurrensé támad. A francia kormány nyál 1884-ben kötött egyezmény folytán, melyben kölcsönösen a legalacsonyabb vámtételeket biztosította egymásnak a két állam, Ausztria-Magyarország a francziáknak is megadni kénytelen az olasz vámkedvezményt s így míg Franciaországba irányuló kivitelünk még a minimál tariffa alkalmazása mellett is teljesen meg van akadályozva, addig mi teljesen ki vagyunk ezen egyezmény alapján szolgáltatva Franciaországnak s különösen szenvednek majd eddig még jól értékesíthető finomabb minőségű boraink, melyek az olcsóbb vámtételek mellett jutányosabban áron értékesíthető francia finom borokkal versenyezni kényeszerülnek. Hogy az alacsonyabb vámtételek az 1884-ik évi megállapodásokhoz híven eddig még nem léptek érvényre, oka azon körülmény, hogy a francia kormány a tárgyan felvetett kérdésére Ausztria-Magyarország azt válaszolta, hogy az Olaszországnak adott vámszállítás nem szerződés, hanem csupán a határforgalomnak adott kedvezmény. Hogy az nem áll s csak kibúvó, magunk tudjuk legjobban, mert hisz akkor az olasz boroknak nem volna szabad a monarchia egész területét vámentesen előzönlöni s hogy Franciaországgal szemben eddig is késlekedhettünk a vámkedvezmény megadásánál oka egyszerűen az állandó francia kormányválságokban rejlik, melyek mellett a belügyek aktuális ügyei teljesen elfoglalták a kormányférfiak figyelmét s így az Ausztria-Magyarországgal folytatott tárgyalások megoldásra nem jutottak. E körül-

mény a f...
terpellézi
válaszolva
zotta kij...
a vámked...
a kérdés...
Mi ugyan...
szomorú...
vám- és...
botlás, ne...
czolata a...
meg nem...

A te...
ügyi bizo...
gyalta a...
lag felvee...
bizottság...
küldött al...
uj toldalek...
natkoznak...
vetendő e...
tűnő azo...
éven át n...
ménye a...
együtt ne...
mely a ja...
vállalná. A...
jeleztük v...

Magy...
ról írják,
száma né...
juhok csá...
is a páris...
Magyarors...
juh import...
egy hónap...
galmat cs...
immár egy...
Az idén...
716 259 ju...
Magyarors...

A bos...
Kereskede...
legújabb je...
mánszék...
következté...
gazdasági...
hető. Emli...
lésének ter...
a kormány...
beszerzett...
és dohány...
jevőtől 11...
daság létes...
ket és gyü...
básu tejjaz...
tartomány...
volt. A sz...
bizható be...
mány mar...
bő szürete...
bor, mely...
versenyezni...

A me...
Goltz, a je...
zet igazgató...
legközelebb...
fontossága...
nyatlásának...
találja, hog...
aramlat fol...
tudományi...
mivelessel...
a gazdaság...
Inon szem...
termelés cz...
sem földje...
könyveket...
lesz a ferge...
erősebb osz...

Német...
kormány a...
idejűleg a...
kul az szol...
helés cseké...

mény a francia kamara f. hó 18-iki ülésén interpellációra szolgáltatott alkalmat, a melyre válaszulva Casimir-Perier miniszterelnök határozottan kijelenti, hogy Ausztria-Magyarországnak a vámkedvezményt meg kell adni s reméli, hogy a kérdés rövid idő múltán dűlőre fog jutni. Mi ugyan nem reméljük az ellenkezőt s így szomorú kilátásunk van arra, hogy az olasz vám- és kereskedelmi szerződésben elkövetett botlás, nem kívánatos következményeinek láncolata az olcsó olasz bor beözönlésével meg nem szakad.

A telepítési javaslat. A képviselőház pénzügyi bizottsága legutóbb tartott egyik ülésén tárgyalta a telepítésről szóló törvényjavaslatba ujlag felveendő rendelkezéseket, melyekre nézve a bizottság által megállapított elvek alapján a kiküldött albizottság terjesztett elő javaslatokat. Ez új tordalékok a kincstár elővásárlási jogára vonatkoznak, továbbá a nemfizető telepes ellen követendő eljárásra. Ez utóbbira vonatkozólag feltűnő azon intézkedés, hogy a telepes, ha két éven át nem fizet, kimozdítható. Ez következménye annak, hogy a telepítési törvénnyel együtt nem gondoskodnak földmivességekkel, mely a járadék törlesztésének közvetítését átvállalja. Akkor elő nem állhatna a javaslat fent jeleztük visszafordítása.

Magyar juhok Párisban. A párisi juhpiacsról írják, hogy a felhajtott idegen juhok darabszáma némileg emelkedett ugyan, de a magyar juhok csak kis arányban szerepelnek még most is a párisi vágóhidakon. Novemberben érkezett Magyarországból 8146 juh. Hajdan a magyar juh import évenként 450—500,000, esett tehát egy hónapra közel 40 ezer. A magyar juhforgalmat csökkentette az algiri juhimport, mely immár egy év alatt 850—900 ezerre emelkedett. Az idén kilenc hónap alatt Algir piacáról 716 259 juh érkezett Párisba, holott Ausztria és Magyarország piacáról csak 115 357.

A boszniai mezőgazdasági viszonyokról a Kereskedelmi Muzeum sarajevói fiókintézetének legújabb jelentése a következőket közli: A kormányzati erélyes közbenjárása és segítése következtében a megszállott tartományok mezőgazdasági viszonyaiban jelentékeny haladás észlelhető. Említést érdemel kivált a cukorrépa művelésének terjedése, a gyümölcsstermesztés fejlesztése, a kormányzati közvetítése és támogatása mellett beszerzett gazdasági gépek nagy száma, a szőlő- és dohánytermelés rohamos emelkedése. A Sarajevótól 11 kilométerre eső Rudnikon mintagazdaság létesült, a hol nemcsak gabonát, főzélékeket és gyümölcsöt fognak termelni, de nagyszabású tejgazdaságot is terveznek. A megszállott tartományok ez ideig gabonatermése közepes volt. A szilvatermés jó közepes volt és megbízható becslések szerint 2000—2500 kocsirakomány maradt kivitelre. Herczegovinának bő szürete van; kivitel nem lesz, mert az itteni bor, mely a dalmáciai borokkal ugysem bírva versenyezni, alig fedezi a belföldi szükségletet.

A mezőgazdaság hanyatlásának okairól. Goltz, a jeni egyetemhez kapcsolt gazdasági intézet igazgatója, a «Norddeutsch Allg. Zeitung» egyik legközelebbi számában e tárgyról következő nagyszabású kijelentést tette: A mezőgazdaság hanyatlásának okát egyebekben kívül főleg abban találja, hogy a gazdák között Liebig óta uralkó áramlat folytán inkább a gazdaság természet-tudományi oldala talált ápolásra, míg a földmiveléssel kapcsolatos közgazdaság, nevezetesen a gazdasági üzemtan teljesen el volt hanyagolva. Innen származik azután, hogy a gazda sem a termelés céljából rendelkezésre álló eszközök, sem földje törkeértéke iránt tisztában nem lévén, könyveket pedig nem vezetvén, mindinkább rabja lesz a forgalmi viszonyok jobb kihasználásában erősebb osztályoknak.

Németország gyapjувámot tervez. A német kormány a dohány- és boradó behozatalával egyidejűleg a gyapjувám behozatalát tervezi. Indokul az szolgál, hogy az ebből származó megterhelés csekély és a szűkölködő mezőgazdaság ér-

dekét az ipar érdeke fölé kell helyezni. A gyapjувám kedvező forgalmat teremtene és ennek behozatalára most kínálkozik a legkedvezőbb alkalom. Vegül azt mondja, hogy a birodalmi gyűlés a tőzsdedó és a gyapjувám, valamint a söradó segítségével megadhatja a kormánynak a szükséges eszközöket.

Hamisított magyar vaj Berlinben. A «Ber. Tagblatt» egyik utóbbi száma arról értesít, hogy nemrég természetes vaj czime alatt küldemény érkezett Magyarországból, mely feltűnő művegyületet tartalmaz. Ama felháborodás mellett, mely Németországban a margarinnal való 56 millió márkát okozó visszaélés miatt mindinkább kifejezésre talál, jó lesz érdekelt köreink figyelmét a fenti hírre felhívni.

A köles hamisítása. A németek kieszték a köles hamisításának olcsó módját és felfedezésükből szép hasznót tesznek zsebre. Németországból ugyanis sok köleskását importálnak a monarchiába, melyet gyönyörű szép sárga színe miatt a kereskedők és fogyasztók előnyben részesítenek a többi felett. Egy nagyobb importeur azt tapasztalta, hogy a szép sárga színű köleskásája néhány heti raktáron fekvés után a csábitó színt elvesztette és fakóbb lett, mint a legutolsó rendű hazai produktum. A köles ugyanis anilin festékkel volt praeparálva, hogy könnyebben találjon vevőre s jobb árakon legyen eladható. Egy kiló anilin festékkel be lehet festeni 100,000 kiló kását. A festék ugyan nem állandó, de elég ideig tart, hogy a jóhiszemű külföldet be lehessen vele csapni, nem gondolva vele, ha a mérgező hatású festanyagtól a fogyasztók egy kis hasrágást kapnak. Mi erre csak azt mondjuk fides paenes auctorem! Ha igaz erélyesen meg kell torolni.

Apró hírek. Birtokvásárlás. A Strasser-féle mosonymegyei 3400 holdas kovácsi birtokot gr. Andrássy Aladár vette meg 595,000 forintért. A birtok átvételével s felügyeletével Békefy Gyula szigetvári tisztartó bízott meg. — Szilberger Armin miskolci posztókereskedő megvásárolta a Hány féle kereszt-nyárádi birtokot 150,000 forintért. — Maurer Mihály brassómezei főispánnak Maros-Torda vármegyében fekvő mezővárosi 600 holdas birtokát 60,000 forintért megvette Szentkirályi Gyula mezőpágyosai birtokos. — A marosvásárhelyi takarékpénztárnak Agárd maros-tordavármegyei községben fekvő 500 holdas birtokát 45,000 frt vételárért Thurmann László jéddi földbirtokos vette meg. — **A magyar lovaregylet választásai.** A magyar lovaregylet legutóbb tartotta választmányi s egyuttal közgyűlését is. Ez alkalommal megválasztották a következő 1894—96 ik évekre. Elnök lett: Batthyány Elemér gróf, igazgatók pedig: ugyancsak Batthyány Elemér gróf, Pálffy József gróf és Üchritz Zsigmond báró. — **Nyitramegyéből** az 1892. évben 1482 egyén vándorolt ki. Ezek közül csak 229 egyén volt 40 évesnél idősebb. — **Az Országos Állatvédő egyesület** az általa 1894-re kiadott «Állatvédő naptár» 1000 példányának a tanítók között való kiosztás céljából történt adományozásáért miniszteri elismerést nyert. — **Déli-gyümölcsárverés Fiumében.** Lukács Béla kereskedelmi miniszter kezdeményezésére december 16-ikától kezdve Fiumében hetenkint déli gyümölcsárverést tartanak, hogy Horvátország és a déli tartományok, melyek eddig főleg Triestből fedezték szükségletüket, szintén bevonnassanak a magyar eladási területbe.

Azonali vételre kerestetik

30,000 darab gyökere

és

30,000 darab sima

Vitis solonis amerikai szőlővessző.

Ajánlatok Freystädter Jenő lovag gazd. kezeléséhez Szigligetre, u. p. Tapolca czimzendő.

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonátőzsde, december 18. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» tudósítása.) Az e heti gabonátőzsde áraiban nem mutatott semmi élénkséget, változatosságot; az árak mult heti medrűkben megtartották lassu folyásukat; a külföld részéről sem érkeztek oly hírek, melyek árváltozásra szolgáltatnak volna okot; csupán Amerika árai mutattak hanyatlást, a mi lokális körülményekre és a realizációra vezethető vissza. A kivitel ugyan a mennyiségre nézve élénkséget mutatott, de nem oly mértékben, hogy ez árunkban kifejezést nyert volna. Tőzsdénken általában véve a nyomott hangulat és az üzletlenség még mindig uralkodik és a mult heti majdnem tavaszi lanyha időjárás is nagy mértékben

hozzájárult, hogy a tőzsdét ebbelij állapotában még inkább megszilárdítsa.

Buza-üzletben a vételekvtelenség még egyre tart; a heti körülbelül 100,000 mm.-nak egyharmadrésze esik csak hazai buzára, míg jó kétharmadot idegen buzának foglalják el; a malmo pedig kénytelenek eladott áruikat a régi áron tovább adni, megvett áruit pedig szinte a régi áron beszerezni.

Rozs iránt sem mutatkozott érdeklődés, a mi csekély 3000 mm.-nyi forgalomra vezethető vissza; úgy, hogy az árakban 5—6 krnyi csökkenés mutatkozik a mult heti jegyzésekhez képest.

Árpa és zab a konzumensek szükségleteiket már hosszabb időre fedezvén, nem keresték fel tőzsdénken és így az árakban e körülmény az 5—10 krnyi csökkenésben lelte kifejezését. A lanyha időjárás következtében azonban a tengeri ára emelkedett.

Határidők ben még mindig a mult heti álmoság lappang és az állapotok azon jeleget öltik magukra, mint ha Mercur e télen téli álomra szunnyadt el; melyből csak a tavasz pacsírtái ébresztik fel, hogy akkor ismét magáévá tegye régi jó kedvét, a mely talán gazdáinkra nézve az árakban örömet fog szerezni.

Budapesti gabonátőzsde.

December 18-iki jegyzések 100 kg.-ként.

Buza	uj	74—75 kiló	—	—	3 óra
Tiszavidék	uj	74—75 kiló	—	—	3 óra
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	7.25	7.40	—
—	uj	80—82	7.45	7.70	—
Pestvidéki	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	7.30	7.45	—
—	uj	80—82	7.50	7.70	—
Fehérmegyei	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	7.25	7.45	—
—	uj	80—82	7.50	7.70	—
Bácskai	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	7.25	7.45	—
—	uj	80—82	7.45	7.70	—
Bánsági	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	7.30	7.50	—
—	uj	80—82	7.55	7.75	—
Északmagyarors.	uj	74—75	—	—	—
—	uj	76—77	—	—	—
—	uj	78—79	—	—	—
—	uj	80—82	—	—	—
Rozs	—	—	5.65	5.85	kézp.
Árpa, takarmány	—	—	6.35	6.70	—
— maláta	—	—	6.85	7.60	—
— sör	—	—	7.90	7.25	—
Zab	—	—	6.80	7.30	—
Tengeri	—	—	5.20	5.30	—
Káposzta-repcze	—	—	—	—	—
Köles	—	—	4.50	4.90	—
Lenmag	—	—	12.	13.	—
Kendermag	—	—	9.	9.20	—
Lencse	—	—	8.	14.	—
Borsó	—	—	8.50	9.	—
Bab, fehér nagyszemű	—	—	5.70	5.90	—
— törpe	—	—	7.	7.75	—
— barna	—	—	5.25	—	—
Bükköny	—	—	7.50	8.	—
Vöröshere uj	—	—	70.	74.	—
Luczerna uj	—	—	68.	72.	—
Ésparsette	—	—	16.	17.	—
Mohar	—	—	—	7.	—
Mák, kék	—	—	30.	31.	—
— szürke	—	—	28.	—	—
Köménymag	—	—	22.	24.	—

Szilva és szilvaiz. (Markó Albert heti jelentése 1893. decz. 16.) Szilva. A lefolyt héten az üzlet igen élénk volt, minek nemcsak a küszöbön álló karácsonyi ünnepek voltak okozói, hanem főleg spekulációra történtek nagyobb bevásárlások, nemcsak helyben, hanem a termelő országok piacain is, minek következtében a hét végén a hangulat hosszú idő után ismét megszilárdult. A forgalom több ezer méterhátsára tehető és eladott 80—85 dbos minőség szerint 18¹/₂—19¹/₄, 100-as 11¹/₂—11¹/₄ és szokvány minőségű 8—8¹/₂ frtjával méterhátsáinkint; a hét vége felé a tulajdonosok azonban valamivel magasabb árakat követeltek árujukért.

Szilvaizben az üzlet a hét folyamán csendes volt és csak egyes kocsirakományok lettek a mult heti árakon eladva, nagyjából a belföldi karácsonyi szükséglet fedezésére. A külföldi bevásárlásaival jelenleg visszatartó, mert szükségletét már korábban fedezte és az üzlet alkalmassint csak az ünnepek után fog megélni.

Zsiradék. (Markó Albert heti jelentése decz. 16-án.)

Az alacsony amerikai jegyzések, melyek áruikat állandóan befolyásolják, további árcsökkenést okoztak, annyival is inkább, mert kivitelünk jelenleg teljesen pang. az előállítók pedig árujokon tudni akarnak. A hangulat ennek folytán ellanyhult és úgy zsirban, mint szalonában a mult heti árakhoz képest ¹/₂ frnyi csökkenés állott be.

Határidők árfolyama Budapesten.

	decz. 15.		decz. 16.		decz. 17.	
	legalsas.	legmag.	legalsas.	legmag.	legalsas.	legmag.
Búza						
1893. őszi	7.64	7.66	7.65	7.67	7.66	7.68
1894. tavaszi	7.41	7.43	7.43	7.45	7.44	7.46
Tengeri						
1893. okt.-szept.						
1894. máj.-jun.	4.98	4.99	4.99	5.00	5.00	5.01
Zab						
1893. őszi						
1894. tavaszi	6.72	6.74	6.70	6.75	6.72	6.74
Repeze						
1893. aug.-szept.						

Határidők árfolyama a külföldi gabona-tőzsdéken.

		decz.	decz.	decz.
		16.	17.	18.
Bécs (100 kgrként frtban.)				
Búza	őszi	---	---	---
	tavaszi	---	7.62	7.64
Rozs	őszi	---	---	---
	tavaszi	---	6.39	6.40
Zab	őszi	---	---	---
	tavaszi	---	6.91	6.93
Tengeri	okt.	---	---	---
	máj.-jun. 1894.	---	5.37	5.38
Repeze	február	---	13.40	13.85
	aug.-szept. 94.	---	12.65	12.65
Berlin (1000 kgrként márkában.)				
Búza	nov.-decz.	142.50	142.50	143.50
	okt.-nov.	149.00	150.10	140.50
Rozs	okt.-nov.	126.50	126.25	129.75
	nov.-decz.	129.00	129.50	124.50
Zab	nov.	153.25	153.75	153.70
	nov.-decz.	140.10	141.25	141.30
Páris (100 kgrként frankban.)				
Búza	folyó hó	20.40	20.50	20.40
	decz.	20.60	20.75	20.60
	első 4 hó	20.75	20.75	20.75
	máj.-tól 4 hó	20.90	21.10	21.10
Liszt	folyó hó	43.40	43.75	43.75
	decz.	43.75	43.50	43.60
	első 4 hó	43.80	43.75	43.80
	nov.-tól 4 hó	44.25	44.00	44.30
New-York (bushel-ként cents-ben.)				
Búza	december	67 1/4	67.00	66 3/4
	január	67 3/4	67 1/2	67 1/8
	február	---	---	---
	május	72 1/2	72 1/4	71 3/4
Tengeri	december	47 3/8	45 7/8	45 1/4

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1893. decz. 19. (A 10-es szekvárosi vásárgazdaság jelentése a «Köztelek» részére.)

Hús-vásár. A mai istvántéri hídgyári vásárra összesen 43 vidéki árus hozott 353 db leölt sertést, 61 db leölt süldőt és 2200 kg. friss húst; 120 helybeli árus pedig 108 db leölt sertést, 40 db leölt süldőt, 2000 kg. friss húst, 1000 kg. füstölt húst, 800 gramm szalonnát és 500 kg. hájat. A forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés 100 kg. 41-44 forint, 1 kg. 44-48 kr., süldő 100 kg. 45-48 frt, 1 kg. 50-60 kr., füstölt hús 1 kg. 64-72 kr., szalonna 100 kg. 45-47 frt, 1 kg. 48-52 kr., háj 1 kg. 50-54 kr.

Havásár a hálótérben. Helybeli 10 halkereskedő m. e. 50 q kevert minőségű halat hozott a piacra, mely készlet élénk kereslet folytán csak részben talált szilárd arakon vevőre. A viszontelárusítók által a hal mázsája a következő áron fizetett: nagy élő --- frt, nem élő 55-75 forint, középnyag élő 60-90 frt, nem élő 35-50 frt, apró élő 20-35 frt, nem élő 8-15 frt.

Vad. Hozott a fővámterre vaspályán 160 db nyul, hajón --- db, 2 kocsin 40 db, helybeli árusoktól --- db, összesen 200 db nyul. Darabonként eladott 120-130 krajczárjával.

Baromfi. Hozott a fővámterre vaspályán kb. 9000 db, hajón kb. --- db, 52 kocsin kb. 5000 db, helybeli árusoktól kb. 600 darab, összesen kb. 14,600 db. A vásár élénk, a készlet gyorsan elkelt. Nagyban áruk paronként: tyúk 110-120, csirke 60-100, káppan hizott 170-190, káppan sov. 150-160, réce hiz. 200-250, réce sovány 160-170, lud hiz. 450-570, sovány 280-300, pulyka hizott 400-450, sov. 340-360, gyöngytyúk 120-130, galamb --- krig.

Az újvásártéri piacra a szokott helyekről vasp. 840 db, kocsin 1650 db, gyalogárusok 600 db, helybeli árusok 960 darab, összesen 4050 db baromfit hoztak. A forgalom élénk. Az áruk paronként a következők: tyúk 115-160, csirke 70-130, hizott káppan 190-240, sovány 145-170, hizott réce 200-250, sovány réce 130-160, mizott lud 480-640, sovány lud 260-310, hizott pulyka 420-560, sovány 260-340, gyöngytyúk 120-140, galamb pecsenyének --- kr.

Tojás: Hozott a fővámterre vaspályán kb. 35,000 db, hajón kb. --- db, 3 kocsin kb. 24,000 db; helybeli árusoktól kb. 10,000 db, összesen kb. 69,000 db. A vásár közép, a készlet nagyrészt gyorsan elkelt. Nagyban áruk: friss tojás 1 láda (1440 db.) 40 00-40 50 forint, 40 krért 12-14 db, meszes tojás 1 láda (1440 db) 37 00-37 50 frt, 40 krért 14-16 db.

Az újvásártéri piacra a szokott községekből vaspályán 5000 db, kocsin 2600 db, gyalogárusok 4000 db; helybeli árusok 2100 darab, összesen 13,700 db hozott. A forgalom élénk. A következő áruk jegyeztettek: friss tojás 1 db 4-4, 100 db 310-325 kr., 40 krért 12-13 db, meszes tojás 1 db 3 1/2, 100 db 285-300 kr., 40 krt 14-15 db.

Zöldség. Hozott a Ferencz József-rakpartra vaspályán kb. 160 q, hajón --- dereglyében kb. --- q káposzta, közvetlen a dereglyéből árusítva, 25 kocs. kb. 125 q vegyes zöldség, helybeli árusoktól kb. 250 q zöldség, összesen kb. 535 q vegyes zöldség. A vásár közép. Nagyban áruk 100 db fejes káposzta 250-300, 100 db kelkáposzta 80-140, 1 q burgonya 260-300, 100 db fekete retek 80-100 kr., 140 db zeller 60-300 kr., darab vörös répa ---, --- 1 q sárga répa 350-400, 1 q petrezselem 800-900 kr.

Az újvásártéri piacra 65 szekéren kb. 390 q vegyes zöldség hozott. Közép forgalom mellett a következő áruk jegyeztettek. Burgonya 1 q 260-315 kr., 1 zsák (--- kg.) --- kr., 1 kg. 3-4 kr., fejes káposzta 1 db 5-10 kr., 100 db --- kr.

Gyümölcs. Hozott a Ferencz József rakparti piacra vaspályán kb. --- q gyümölcs, hajón közvetlen a víztől árusítva --- dereglyében kb. --- q, a piacra kirakva kb. --- q --- kocsin --- q összesen kb. 1240 q vegyes gyümölcs. --- A vásár élénk, a készletnek fele része kelt el. Nagyban áruk: 1 q fajalma 800-1500, 1 q köz. 500-700, 1 q fajkörte ---, --- 1 q köz. 800-900, 1 q csemegeszőlő ---, --- 1 q köz. 2600-2800, 1 q belföldi gesztenye ---, --- kr., 1 q olasz gesztenye 1200-1900 krig, csemegedió 3000-3200, 1 q köz. dió 1700-2400.

Az újvásártéri piacra vegyes gyümölcs 12 szekéren kb. 72 q. A forgalom lanyha, az áru gyorsan elkelt. Eladott: fajalma 1 kosár --- kr., put. 50-60 kr., 1 kg. 14-16 kr., 100 db 135-290 kr., 1 db 2-4 kr., közönséges alma 1 szek. --- frt 1 kosár --- kr., 1 puttoay 45-55 kr., 1 kg. 7-10 kr., 100 db 45-125 kr., fajkörte 1 put. 60-80 kr., 1 kg. 18-25 kr., 1 db 2-5, 100 db 125-300 kr., közönséges körte 1 szekérel --- frt, 1 kosár --- kr., 1 puttoay 50-60 kr., 1 kg. 10-12 kr., 100 db 55-135 kr., köz. szőlő 1 kosár --- kr., 1 puttoay kr., 1 kg. 30-60 csemege szőlő 1 kg. --- kr., birsalma 1 kosár ---, --- kr., 1 db --- kr.

Karácsonyfa-vásár a Ferencz József rakparti piacon. A mai napon megtartott hetivásárra hozott a Ferencz József rakparti vaspályán kb. 5000 db, mult heti vásárról visszamaradt kb. 20,000 db összesen kb. 25,000 db. A vásár élénk, a következő áruk mellett keltek. Áruk csomónként (5-25 do) 60-150 krig, dbként 12-350 krig.

Budapesti takarmányvásár. (A VIII. ker. Telekv-téren.) 1893. decz. hó 19. A fővárosi vásárgazdaság jelentése a «Köztelek» részére. Felhozott 251 szekér rőtiszna, 105 szekér muhar, 49 szekér zsuzszalma, 10 szekér alomszalma --- szekér takarmányszalma, 25 szekér tengeriszár, --- szekér egyéb takarmány (lóher, luczerna, zabos búkány, köles.) 2060 zsás szecska. A forgalom lanyha. Az áruk mázsánként a következők: réti szena 290-330, muhar 330-335, alomszalma 150-160, zsuzszalma 180-200, takarmányszalma ---, tengeriszár 140-145, (lóher, luczerna, zabos búkány, köles) szecska 190-210 kr.

Alatvásárok.

Budapesti szuromarhavásár, decz. 19-én. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Ide szállított 67 db élő és 416 db vágott borjú. A folyton tartó esős időjárás következtében a vásár lanyha jellegű. Adás vevések vonatottan történnek. Jegyzett áruk: Élő borjú jobb minőségű 38 1/2-42 krajczár, kiv. --- krajczár kg.-ként silányabb 36-38 krig élőszuliban, fogyasztási adó nélkül. Vágott borjú jobb minőségű 54-58 krig kivételesen --- kr. silányabb minőségű 48-53 kr. alarendelt minőségű --- kr. kilogrammonként fogyasztási adóval együtt dbként 6-8 kilogr. levonással.

Budapesti juhvásár, december 19. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott 2105 db juh, db finom gyapjas (merinos) és --- db durva gyapjas (raczka). Miután idegen vásárlók ma ugyszólván teljesen hiányoztak, a vásár, tekintve az ez időszertit helybeli szükséglet igen csekély voltát, rendkívül nehézkes irányzatban foly. A felhajtott mennyiségből valószínűleg több száz darab eladatlanul marad, melynek nagy része Bécsbe szállítatik. Jegyzett áruk paronként: Jobb minőségű finom gyapjas ürü és anya 8-9 3/4 frt, kivételesen --- frt, silányabb minőségű finom gyapjas ürü és anya 6 1/2-7 frt, alarendelt minőségű ürü és anya 4- frt, durva gyapjas (raczka) --- frt paronként. Súly szerint. Finom gyapjas ürü 14-18 krig kilogrammanként élőszuliban.

Soványsertésárak magáneladásnál. Örgróf Pallavicini Sándor csongradmegyei mindszent-alyói hitbizományi uradalmában a bpesti tenyész-állatvasárokon többszörösen, és az 1885 iki bpesti országos kiállítás alkalmára Kőbányán rendezett bizo versenyen a takarmány legjobb értékesítése (100 kgr. előseg után az egész hizalási idő alatt atlag 216 klgr. szulyszaporulatot tüntettek ki) és gyors hizása miatt előnek kiüntetett hirnerves szőke mangalicza tenyészeteiből 600 db tiz hónapos süldő paronként atlag 120 kgr élőszulival Decz. 4-én adatott át a kereskedőnek 60 frtjával. A sertések a «homoki» es alyói gazdaságban lettek atadva, 4 1/2% levonással.

Budapesti lóvásár, 1893. december 14-én. (Hembach Gyula jelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott 557 drb, még pedig jobb minőségű háta 6 drb, könnyebb kocsió (jukker) 80 drb, nehezebb kocsió (hintós) 2 drb, ponny 12 drb, nehéz igás (fuvaros-ló) 80 drb, közönséges igás (paraszt-ló) 100 drb, alarendelt minőségű 277 drb. Eladott 208 drb s pedig használatra 139 drb, levágásra 69 drb. --- E hevenásáron, melyen a felhajtás középnyag volt, különösen a kisebb gazdák jelentek meg tömegesen és fejtettek ki nagyobb tevékenységet a közép es alarendelt minőségű lovak vásárlásában, miert is a vásár e minőségűnél élénk hangulatban nyert lebonyolítást, az üzletek a nagyobb kínálat folytán gyorsan, de mult hétinél nagyobb áruk mellett kötettek. Következő áruk jegyeztettek: náta --- darab --- frt, könnyebb kocsió (jukker) 21 drb, 80-185 frtg kivételesen 1 pár --- frt, nehezebb kocsió (hintós) --- db --- frt, ponny 2 db 16-42 frtg, nehéz igás (fuvaros ló) 41 drb 75-150 frt, köz. igás (parasztló) 75 db, 31-80 frtg, bécsi vagóra 38 db 15-40 frtg, állatkert es a nagyobb uradalmak (Tata, Tót-Megyer stb.) kutyái részére levágásra 31 db 4-9 frtg, katonai mustra --- db --- frtg fizetett darabonként.

Poprádi marhavásár, december 5-én. (Meczer Gyula tudósítása a «Köztelek» részére.) A Poprádon még mindig ragadós tüdőlob miatt a szarvasmarhavásár meg nem tarthatott. Lófelhajtás: Igás-ló könnyebb 60 db, dbja 30-70 frt, kocsió-ló (hintós) 50 db, dbja 80-160 frt, parasztló 150 db, darabja 40-80 frt.

Bécsi marhavásár, december 18. A mai vásárra felhajtott 1787 darab magyar, 248 darab galicziai, 212 db bukovinai, 2154 darab német fajtájú, összesen 4401 dara szarvasmarha, jegyeztett métermázsánként vágószuliban: Prima 64-67 forint, II-od min. 58-63 frt, III-ad 54-57 frt.

Egyes eladások:

	Ár	%
Blau testvérek, Temesvár	67	37
Egreschitz Sándor, Kópháza	55	42
Aradi szeszgyár	67	36 1/2
Fleiner Sándor, Karmacs	55	42
Grubitsch Pál, Kópháza	58	42
Grunwald es társa, Budapest	---	---
Józsefvárosi szeszüzemítő-gyár Temesvár	67	36 1/2
Lederer es Kálmán, Nagy-Várad	67	36 1/2
Löblé H., Nagy-Várad	66 1/2	37 1/2
Lów Sámuel, B.-Szt-György	53	44
Moskowitz Adolf es fia N.-Várad	66	38
Neumann testvérek, Arad	67	36 1/2
Czell Frigyes es fia, rászó	67	37
Egreschitz J., Kópháza	---	---
Fleischer Janos, Kópháza	59	42
Hacker Miksa, Sopron	64	38
Mittelmann es társa, Arad	66	37 1/2
Nyitrai Jakab, Nagy-Kanizsa	55	41 1/2
Urnán Pál, Csapod	---	---
Windisch István, Zákány	58	42
Schwartz Aron, Kolozsvár	63	38
Böhm Vilmos, Csab-Benedek	57	42
Fodor J., Temesvár	64	39
Br. Stummer uradalom, N.-Bodok	61 1/2	41
Kellner D., Papa	54	42
Langöcker József, Bécs-Ujhely	27 1/2	é. s.
Löwinger Salamon, Nyöger	26	é. s.
Rosenberg Jakab, Baja	57	42
Schwartz M. Mátészalka	64	38
Stieglitz József, Bruck	27	é. s.
Aáron Mihály, Kolozsvár	63	38
Bors báró es társa, Marosvásárhely	25	é. s.
Voith Gergely, Deas	62	40

Szerkesztői üzenetek.

P. L. Hidas-Kürt. Kérjük türelemmel lenni, a jövő hó elején a kaimitot meg fogja kapni. A számokat es a bekötési táblákat czimre megküldtük.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdons.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dezső, Forster Géza, Kvassay Jenő, Mádai Izidor, Rakovszky István. --- Főszerkesztő es kiadásért felelős: Forster Géza az o. m. g. e. igazgatója. --- Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az o. m. g. e. titkárja.

H
a leg
Hald
NAY
faipar es s
a vaczi mag
VL. Podm
ajánlják a tek
figyelmébe du
lótáni taligák
lérák, a leg
rugós- es más
erősen vasalva

Heremagvak

a legmagasabb napi árban vásároltatnak

Haldek Ignác magkereskedésében

BUDAPEST, Ferencziek-tere.

Lapunk karácsonyi (102-ik) száma

30.000 példányban

jelenik meg.

Hirdetéseket

e számunkba felvesz a kiadóhivatal.

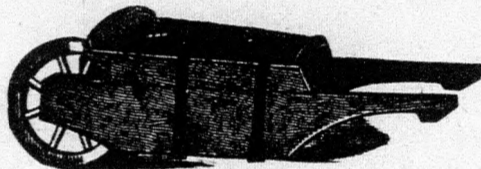
NAY TESTVÉREK

faipar és szállító-eszközök gyára

a váci magy. kir. országos fegyházban,

BUDAPEST,

VL, Podmaniczky-utca 2. sz.,

Telefon-szám 121.

ajánlják a tek. építészeti hivatalok, ármentesítő-társulatok, földmunka-vállalkozók, gazdák figyelmébe dusan felszerelt raktárakat szállító-eszközökben, u. m.: a legkülönfélébb talicskák, lóutáni taligák (Cariotta), téglavetődekhez szükséges összes eszközök, továbbá mindennemű létrák, a legkülönfélébb nyelék, alapátok, szónahányó-, trágya- stb. villák, igaz-, rugós- és más kocsi és minden e szakba vágó tárgy a legtartósabb kivitelben, minden erősen vasalva, a kivitelhez mért nagyon olcsó áron. — Kivánatra részletes árjegyzék bérmentesen.

KURCZ LIPÓT
ÉS TÁRSA
CHEMIGRAFIAI MŰINTÉZET
Budapest
IV. EGYVETEM TÉR 6. SZ.

KÉSZIT
mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET
Chemigrafia, chromotypia,
photo-(auto)typia,
FAMETSZET stb. utján

TERVEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
photolithografialag
legszépen és legoltsóbban sokszorosíthatnak,
Dideki megrendelések pontosan
és julányosan eszközölnek.

Lapunk bekötési tablaja

kiadóhivatalunkban

1 frt 20 krért kapható.

? 200 FRT ?

nem, csak 5 frt 75 kr!

A világhírű doubl-arany férfi remontoir óra: «IDEAL» az egyetlen galvanikus tűzben aranyozott dísz-óra, melyet mindenki 200 forintba kecsül. — A valóságban azonban kettős fedéllel, melyekből az egyik ugrik, simán vagy gravírozva, gondos munkával reparirozva, az aranyozás tartosságáról és a pontos járásról föltétlen felelősséggel, az ára csak: 5 frt 75 kr.

Ép oly olcsók és elegánsak általánosan ismert és kedvelt és egyéb zsebórájaim, mind kiprobálva és szabályozva, hatóságilag jelzett 13 latos ezüstből.

Ezüst cilinder remontoir óra	Ezüst remontoir óra remek	Ezüst remontoir kétszeres czillinder óra	Ezüst remontoir Anker-óra
6 rubinnal és másodperczmutatóval, vésett 5 1/2 frt.	kivitelben 7 forint.	3 ezüst fedéllel 7 forint.	15 rubinnal: 9 forint.
Arany Anker-remontoir, 14 karatos, 3 fedéllel, 30 frt. 1 fedelű 22 frt. Ugyanez kisebb alakban hölgyeknek, nyitva: 12 frt.			

Szolgálati zsebórák nickel fedéllel, darabonként 2 1/4 frt. tuczonként 24 frt. Ismét-eladónak, mint igen jövedelmező, nagyon ajánlható. — Prima remontoir zsebórák, uj-ezüst tokban, dupla fedéllel: 3 3/4 frt, hármás fedéllel 5 3/4 frt. — Fali óra jótállással, pontosan járó darabja: 94 kr. Egy tuczat ára 8 frt. Uőmüvel 1 1/4 frt. tuczonként 18 frt. — „Union” kitűnő ébresztő óra, nickelezve, aranyozva és másodperczre szabályozva: 1 3/4 frt. Hat darab minden postaslomásra frankó, 10 frt. örökös naptárral 2 1/2 frt. Éjjeli világító drbja 30 krral drágább. — Kakuk- és fűrj-óra, verő- és ismételő-szerkezettel 1/2, 1/4 órákkal, majdnem 1 méter magas, szobrászati faragványokkal: 18 1/2 frt, csak ütőszerkezettel: 7 frt. — Jeggyűrű 6 kar. arany 2 frt, igen sulyos 3 frt, 14 kar. arany 5 frt, igen sulyos 6 frt. Tört arany és ezüst fizetésképpen elfogadtatik. — Két évi jótállás. — Gyári árjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutalékügyönkök elfogadtatnak.

Mayer Emil, I. BÉCS, Schottenring 33. szám.

Eladó szőlővessző.

Az orsz. magy. gazd egyesület istvántelki immunis homoktalaju szőlőjéből a következő amerikai szőlővesszők eladók:

Gyökeres vesszők:

Riparia Sauvage	12.000 drb	ára ezerenként	25 frt.
Violla	1.300	» » »	30 »
Canada	800	» » »	30 »
Elvira	750	» » »	20 »

Sima vesszők:

		I. oszt.	II. oszt.
Riparia Sauvage	16.000 drb	ára ezerenként	— frt. 5 frt
» Tomentosa	2000	» » »	10 »
» Portalis	1000	» » »	10 »
York-Madeira	3800	» » »	20 » 10 »
Jacquez	3000	» » »	20 » 10 »
Herbemont	6000	» » »	15 » 10 »
Violla	2000	» » »	15 » 10 »
Canada	700	» » »	20 » 10 »
Luisiana	800	» » »	20 » 10 »
Cunningham	700	» » »	20 » 10 »

Megrendelések intézendők az Országos magyar gazdasági egyesület igazgatóságához, Budapest (Köztelek.) Az elszállítás jövő tavasszal történhetik. A megrendelésnél a vessző fele ára előre beküldendő, a hátra maradt rész utánvétellel szedetik be. Csomagolásért és vasutra szállításért ezerenként 1 frt számítatik.

NEWYORKI GERMANIA

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

Mérlég 1892. évi decz. 31-én:

érvényben álló biztosítók összege **277 millió m.**
Tényleges vagyon **75.413.116 m.**

Magyarországi osztály:

BUDAPEST, V., Nádor-utca 6. sz.

Igazgató: GALLIA VILMOS.

A magyarországi osztály a kívánt fölvilágosítást minden kórdezősködére készségesen megadja

Referenciákat ad:

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állások.

Felvétetik egy gazdasági **gépész**, ki kovácsmunkát is végezni képes; évi járandósága körülbelül 520 frt. Kérvények G. T. P. jellege alatt a kiadóhivatalhoz küldendők. 2058a

Főerdész kerestetik, ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, tótul beszél s a magyar erdő-törvények 36. §-ában előírt képzettséggel bír, nős, izmos s lovagolni tud; óvadék 500 frt. Magyar és német nyelven írt folyamódványok bizonyítványainak másolatával, melyek vissza nem adatnak, eddigi tevékenységük és javadalmazásuk megjelölésével intézendők Szántartó hivatalnak Moraván Nyitra-megyé. 2505

Egy 700 holdas bérgazdaságban egy fiatal, erélyes nős egyén, ki a gazdasági téren, főképp a cukorrépa-mivelésben és hizlalásban jártassággal bír, a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja, mint **gazda** azonnali belépésre kerestetik. Fizetése havi 30 frt, lakás, szabad fűtés, világítás, valamint 1 hold szántóföld, 2 sertéstartás és naponta 2 liter tej adatik. Ajánlatok a «Köztelemek» kiadóhivatalához küldendők A. B. jelige alatt. 2522

Báró Radvánszky testvérek Borsod-megyei sajkó-kazai uradalmában az **irnoki** állás üresedett meg 1894. január 1-ére. Az állást elnyerni óhajtok kérvényeiket bizonyítványmásolattal alulírott tisztartói hivatalhoz adják be. Gazdasági iskolát végzett egyének előnyben részesülnek. Sztankovics János tisztartó. 2529

Felvétetik egy **gazdasági gyakornok** egy nagyobb belterjesebb uradalomnál. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt ajánlatokat (melyek vissza nem küldetnek) «Gyakornok» jegy alatt nyújtják be a kiadóhivatalba. 2508b

A lébeny-szent-miklósi uradalomban két megüresedett **irnoki állás** betöltésére pályázat hirdettetik; az egyik állás betöltésénél megkívánatik a magyar és német nyelvnek szó és írásban tökéletes bírása s a számvitelben való jártasság. A másik állás betöltésénél a külső gazdasági dolgokban való jártasság, kívánatik meg; az állások január elsején okvetlen elfoglalandók. A folyamódványok a gazdasági akadémia vagy intézeti végbizonyítvány hiteles másolatával egyetemben az uradalmi felügyelőséghez nyújtandók be. 2531

Allást keresők.

30 éves nős, izr. vallású **gazdatiszt**, jártas a gazdaság minden ágában, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 2519

Okleveles **erdész**, gyakorlati mezőgazda, január hó 1-től állást keres. 2520

Gyakorlott **gazdatiszt**, izr., nős, 36 éves, ki 17 évig nagyobb uradalmakban működött, jelenleg is egy 4000 holdas gazdaságot kezel, mint **kezelőtiszt** alkalmazást keres. Szives megkeresések «biztos jövő» czim alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek. 2532

Magyar-óvári gazdasági akadémiát jó eredménnyel végzett fiatal ember, tart. hadnagy, azonnali belépésre **irnoki** állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 2521

Az adai m. kir. földmivessziskolát végzett, kiszolgált huszár és gyalogos altiszt növendékek, nős és nőtlen férfiak, mint **gazdák**, munkavezetők, felvigyázók alkalmazást keresnek; bővebben Szobonya Bertalan igazgatónál Adán lehet értekezni. 2496

Egy a keszthelyi gazdasági tanintézetet végzett, 2 évi gyakorlattal bíró katonaviselt egyén szerény feltételek mellett **állást keres**. Czim a kiadóhivatalban. 2506

Okleveles **erdész**, beszél, magyarul, németül és szlávul. ügyes kutyafogató, több évi gyakorlattal, keres megfelelő állást. Ajánlatok kéretnek «Erdész» alatti a kiadóhivatalba. 2534

Gazdatiszti állást keres akadémiát végzett 28 éves keresztény gazdatiszt; több éven át nagyobb uradalomban mint kezelőtiszt működött; czime a kiadóhivatalban. 5132

Előfák és növények.

Sorfa

Utak mellé, erős példányok, 2 1/2 méter magas, vastag törzsűek, **Acacia, zöldjuhar** és **gleditsia**, száz darab ára, vasutra szállítva 20 forint. Kapható a concóhái gazdaságban u. p. **Acs.** 2371

Filloxeramentes területről jutányos áron **eladó 30,000 szőlővessző**; kadarka, furmint, rozling, sárféher, hárslevelű stb. vegyes nemes faj. Felvilágosítást ad a péli gazdaság kezelő tisztsége u. p. Város-Hídvég. 2525

Allatok.

Eladó tenyészmárha, tisztavérű törzskönyvezett **simmenthali**

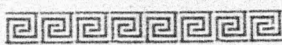
bikák 1-2 évesek vannak felállítva eladásra a concóhái tehenészetben. Posta és vasutállomás **Acs.** 2370

Termények.

Lenmag

valamint **oberndorfi répmag**, jó minőségű, megvételre kerestetik. Ajánlatok e lap kiadóhivatalához W. W. jelige alatt küldendők. 221

Vegyések.

Vetőmag

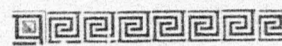
állandóan piombozott vörshere komocsin baltaczim.

Tenyészbikák

kávébarna, allgauti fajtájúak

Nonplusultra csemegesajt

kaphatók **Gr. Teleki Arvéd Drassói** uradalmában u. p. Koneza.

2 marhaméreg

mindegyik 1000 kilogrammra, korlással; 2 hidmérleg 4000 kilogrammos, (fokokkal, futósúlylyal, vasruddal és vastraversekkel), mind a négy új, használatlan, jó működő mérleg a hirneves Bugányi és Társa cégétől, erősen szerkesztett ajánlható nagyobb uradalmak, gyár, gőzmalom, község- és sörgyáraknak. A mérlegek hivatalosan 1893-ik évben hitelesítve vannak, egyenkint is, bekövetkezett haláleset miatt, nagyon olcsón eladók. A szigorú hivatalos vizsgálatok most tartatnak. **Hemmer Sophie** földbirtokosnő 3. Bez. Hetz-gasse 23. Parterre, Thür 4. Bécs.

Fémkupak-gyár, bor-, sör- stb. üvegekre.

Erős fűzfavesszőkből készült **kosarak** illő áron adatnak el. Nagy-Német-egyháza u. p. Buda-Bicske, vasutállomás Szaár. Hoffmann Ede. 2523

A gabonafélék termesztése

írta:

CSERHÁTI SÁNDOR.

Bolti ára 2 frt.

Megrendelhető a kiadóhivatalban. 221

Magy. kir. államvasutak 155479. szám.

Hirdetmény.

(Német-osztrák-magyar tengeri kikötői kötelek.)
Kapcsolatban a «Vasuti és közl. közlöny» f. évi 143. számában 158479 sz. a att megjelent hirdetménye! tévedések elkerülése végett közhírré tétetik, hogy a fenti kötelekben teljes kocsiakományokban közvetlenül szállított nyers pamuküldeményeknél csak azon külömbözetek fognak visszatérítés útján megtérített, melyek a közveien díjtétel és a **Halbstadton** való átrovatolás által elérhető olcsóbb elszámolás között eredményeztetnek.
Budapest, 1893. december 10.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Magy. kir. Államvasutak 174047 CII. számhoz.

Hirdetmény.

Délnémet-osztr.-magyar-vasuti kötelek.

Új kivételes kéreg-díjszabás életbeléptetése 1894. évi január hó 1-én fenti kötelek forgalomban új IV. rész 2/B. füzet lép életbe, mely fakéreg szállítására kivételes díjszabás tartalmaz és mely által az 1884. évi január hó 1-étől érvényes hasonszerű díjszabás pótlékaival együtt érvényen kívül helyeztetik.
A szóban forgó díjszabás példányai az érdekelt vasutaknál 10 kr-ért megszerezhetők.
Budapest, 1893. december 11-én.

A magy. kir. államvasutak a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Magyar kir. államvasutak ad 151768 CII.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar, szerb, bolgár, török közvetlen forgalomban.

Az 1891. évi május hó 1-től érvényes III. díjszabás fűzetben és a folyó évi november hó 1-vel életbe lépett IV. fűzetben kitüntetett szállítási póthatáridőkön kívül ezenal a Győr-sopron-ebenfurti vasut részére még 1. Győrben a m. kir. államvasutakkal való csatlakozási forgalomban mindkét irányban és 2. Sopronban a cs. kir. szab. déli-vasutal való forgalomba mindkét irányban gyorsárúknál 6 és teherárúknál 12 órai póthatáridő jön számításba, kivétetvén ez alól az élő állatszálítványok.
Budapest, 1893. november hó 30. án.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Magyar kir. Államvasutak 176422/93. számhoz.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint az 1894. év január hó 1-től kezdve a szatmár-nagybányai vonalon jelenleg is közlekedő 3912 és 3913. sz. vegyes vonatok menetrendje meg fog változtatni.

A 3912. sz. vonat ugyanis Szatmárról nem mint eddig d. e. 10 óra 10 perczkor, hanem a Budapest felől megérkező személyvonathoz közvetlen csatlakozással, Szatmárról már reggel 6 óra 43 perczkor indítatik el s Nagybányára d. e. 9 óra 55 perczkor fog megérkezni.

A 3913. sz. vonat Nagybányáról pedig d. u. 3 óra 30 perczkor indul s Szatmárra este 6 óra 38 perczkor fog megérkezni.

Budapest, 1893. december 14-én.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.
34543. sz. III.

Üzletvezetősége Szegeden.

Pályázati hirdetemény.

A m. kir. államvasutak Versecz állomásán létesítendő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik.

A bérlet 1894. évi márczius hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számítot három éven át, vagyis 1897. évi február hó végeig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének forgalmi és kereskedelmi osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Az 50 krajczáros bélyeggel és a borítékon:

„Ajánlat a verseczi pályavendéglő bérletére”

felirattal ellátott okmányokkal felszerelt ajánlatok 1894. évi január hó 15-én déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőségénel nyújtandók be.

Bánompénz fejében 300 azaz háromszáz o. é. forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbbben 1894. évi január hó 14-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége gyűjteménytanárnál Szegeden leteendő.

Ezen feltételektől eltérő avagy nem a kitűzött határidőre beérkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Jégverem a pályavendéglősnek rendelkezésére nem bocsájtatik és a jég elhelyezéséről a vendéglős saját költségén tartozik gondoskodni.

Kelt Szegeden, 1893. évi december hóban.

Az üzletvezetőség.

SZIGETI LAJOS
szij- és nyereg-gyártó, bőröndös
Budapest, VIII., muzeum-körut 10.

Ö fensége József főherceg és fensége Coburg hercegegy nádvari szállója. A legnagyobb választék katonatiszti nyergék és nyergeszerekekben előírás szerint, jutányos árakon, ugyszintén civilnyergék és kocsió löszerszármok minden izlésnek megfelelő alakban és árban, ostorok, lovagló-vesszők és botok, utazóbőröndök, szerszám- és lőtisztító-eszközök. — Képes kimerítő árjegyzék külön katonai nyereg-szerekről és külön civil urak részére. Tartalékos tiszt urak nyergeszereket kölcsönbe is kaphatnak. Lónyirógépek nagy választékban.

Urasági kocsiók díjtalanul elhelyeztetnek. — A legújabb kantárrugók kaphatók.

Arany a szombathelyi verseny alkalmából **Érem.**

Schmidt és Spiegel szabad. trágyaszórót,
elismert kitéző herevető-talyigát, réti boronákat stb. ajánl
JULIUS CAROW, Prag-Bubna.

Leggyorsabb szerkezet. Csak 60 kg. vonó-erő. Egyenletes vetés.

Minden gép elküldés előtt pontosan megvizsgálatik és bevizsgálatik.

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság.

Igazgatóság: Budapest, V., Zrinyi-utca 4. sz.
ajánlja fumei gyárában készített elismert jó minőségű **phosphorsavas**

műtrágya-gyártmányait,

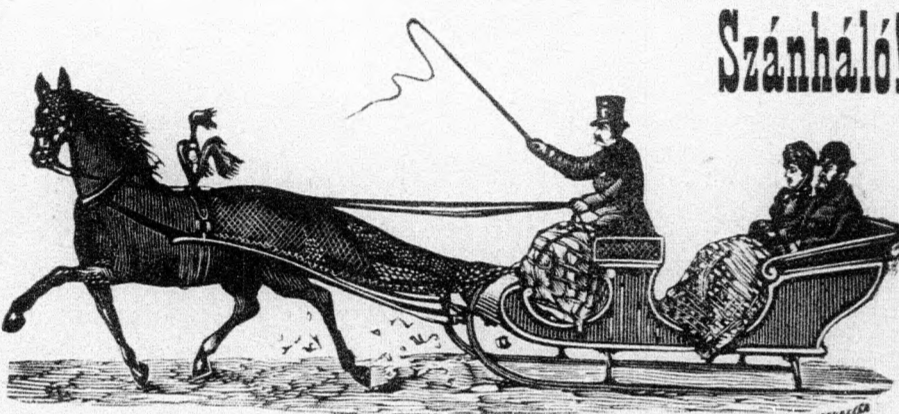
ugymint: **phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat**

jutányos feltételek mellett. Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Kwassitzi eredeti Hanna pedigree árpa 1893-iki termés már mind eladatott.

Kwassitzi cukorgyár,
Kwassitz.

Szánháló!

és mindennemű gazdasági kötélárukat, u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kévékötőzsinórok, gabnászakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegeségeket kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ kötélgyárosok.
Budapest, Károly-körut I-ső sz. alatt, kerepesi-ut sarkán.

Klász György

Fényképészeti műintézet

BUDAPEST

IV. harvany utca 18. sz. 1° emeleten

Elvállal mindennemű fénykép felvételeket, töltésárutéseket gépek nélkül ipar mű- és tantervgyártás s a t.

PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA, FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMASOLAT

HERE MAGVAKAT

legmagasabb napi áron vásárol

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése, Budapest.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest, váci-körut 34.

III. év

Az országos

Egész évr

Közlemén

Az

jövő évi j

ülést tart,

január 3-

A vál

„István fő

ben este

melyre k

minél szá

Az e

kálitragya

szükséges

küldése a

nehézmény

dett s mo

lesz fogan

mind azo

kainittal v

sületünk

laszt nem

kainit jövő

tott kérvé

még a j

hetjük ren

Az Ors

sület meg

telek épül

mét, evve

rosban idő

szakirodal

Az olva

a hét m

3-6 órá

gazdasági

Magy

M. kir

T

Malom és e

czélokra

”